

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter

(2002/C 331 E/39)

KOM(2002) 443 slutlig — 2002/0222(COD)

(Framlagt av kommissionen den 11 september 2002)

MOTIVERING

1. ALLMÄNT

1.1 Bakgrund

Genom direktiv 87/102/EEG om konsumentkrediter ⁽¹⁾, ändrat 1990 och 1998 ⁽²⁾, infördes en gemenskapsram för konsumentkrediter för att bidra till att skapa en gemensam kreditmarknad och fastställa gemensamma minimibestämmelser för konsumentskyddet.

Kommissionen lade 1995 fram en rapport om tillämpningen av 1987 års direktiv ⁽³⁾ och inledde därefter ett omfattande samråd med berörda parter. Under 1996 lade kommissionen fram en rapport om tillämpningen av direktiv 90/88/EEG om ändring av direktiv 87/102/EEG, när det gällde effektiv ränta ⁽⁴⁾ och under 1997 en rapport med sammanfattning av kommentarerna till 1995 års rapport ⁽⁵⁾.

Av rapporterna och samråden framgår att det i allmänhet finns stora skillnader i medlemsstaternas lagstiftning om krediter till enskilda personer, särskilt i fråga om konsumentkrediter. Eftersom direktiv 87/102/EEG inte längre är korrekt anpassat till den nuvarande situationen på marknaden för konsumentkrediter bör direktivet ses över ⁽⁶⁾.

Kommissionen har därför låtit genomföra en rad undersökningar om olika specifika frågor ⁽⁷⁾ samt gjort en detaljerad och jämförande analys av all lagstiftning genom vilken direktivet genomförs på nationell nivå.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter.

⁽²⁾ Rådets direktiv 90/88/EEG av 22 februari 1990 om ändring av direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT L 61, 10.3.1990, s. 14), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/7/EG av den 16 februari 1998 (EGT L 101, 1.4.1998, s. 17).

⁽³⁾ Europeiska kommissionen, Rapport om tillämpningen av direktiv 87/102/EEG, KOM(95) 117 slutlig, 11 maj 1995.

⁽⁴⁾ Europeiska kommissionen, Rapport om tillämpningen av direktiv 90/88/EEG, KOM(96) 79 slutlig, 12 april 1996.

⁽⁵⁾ Europeiska kommissionen, Rapport med sammanfattning av reaktioner och kommentarer, KOM(97) 465 slutlig, 24 september 1997.

⁽⁶⁾ Europeiska kommissionens meddelande "Finansiella tjänster: stärka konsumenternas förtroende" – Uppföljningen av kommissionens grönbok "Finansiella tjänster: att tillgodose konsumenternas förväntningar", KOM(97) 309 slutlig.

⁽⁷⁾ M. J. Lea, R. Welter, A. Dübel, "Study on the mortgage credit in the European Economic Area. Structure of the sector and application of the rules in the directives 87/102 and 90/88". Slutrapport om uppdragsavtal nr XXIV/96/U6/21; R. Seckelmann, "Methods of calculation, in the European Economic Area, of the annual percentage rate of charge". Slutrapport av den 31 oktober 1995 om uppdragsavtal nr AO 2600/94/00101, U. Reifner, "Harmonisation of cost elements of the annual percentage rate of charge, APR", Hamburg 1998, projekt nr AO-2600/97/000169. F. Domont-Naert och A.-C. Lacoste, "Etude sur le problème de l'usure dans certains états membres de l'espace économique européen", Louvain-la-Neuve 1997, avtal nr AO-2600/96/000260. F. Domont-Naert och P. Dejemeppe, "Etude sur le rôle et les activités des intermédiaires de crédit aux consommateurs", avtal nr AO-2600/95/000254, 1996. E. Balate och P. Dejemeppe, "Conséquences de l'inexécution des contrats de crédit à la consommation". Undersökning AO-2600/95/000270 Europeiska kommissionen, slutrapport.

Flera medlemsstater har under tiden meddelat att även de hade för avsikt att se över sin nationella lagstiftning. Genom detta förslag till direktiv kan kommissionen föregripa dessa reformer och integrera dem i en harmoniserad ram på EU-nivå. Kommissionens behöriga avdelningar presenterade den 8 juni 2001 ett diskussionsunderlag med sex riktlinjer för en omarbetning av direktiv 87/102/EEG. Avdelningarna förde i början av juli 2001 ett samråd med företrädare för såväl medlemsstaterna som för branschen och konsumenterna. Förslaget till direktiv grundas på detta samråd.

1.2 Allmän bedömning

Generellt sett kan man först konstatera att begreppet "konsumentkredit" genomgått en spektakulär utveckling sedan den nuvarande lagstiftningen utformades. Under 1960- och 1970-talen befann vi oss i ett kontantsamhälle där krediter spelade en mycket begränsad roll. I huvudsak fanns två produkter: avtal om avbetalningsköp eller hyrköp för finansiering av köp av lös egendom samt traditionella lån till privatpersoner. Idag erbjuds konsumenter krediter genom en mängd olika finansiella instrument och krediterna har blivit ett smörjmedel i ekonomin. Mellan 50 och 65 % av konsumenterna har en konsumentkredit för att finansiera t.ex. bilköp eller andra varor eller tjänster och 30 % av konsumenterna har en kontokredit knuten till sitt transaktionskonto⁽¹⁾. Det senare kreditinstrumentet användes inte överhuvudtaget under 1970-talet för konsumentbehov.

Makroekonomiskt sett uppgår de löpande krediterna i de 15 EU-medlemsstaterna till över 500 miljarder euro, vilket motsvarar över 7 % av BNP. Den årliga tillväxten är omkring 7 %⁽²⁾.

Samtidigt som krediter är en drivkraft för ekonomisk tillväxt och konsumenternas välbefinnande utgör de också en risk för kreditgivarna och en fara för alltför stora kostnader och insolvens för alltfler konsumenter.

Det är därför inte förvånande att medlemsstaterna ansett att det skydd som de nuvarande direktiven ger inte är tillräckligt och att de i sin genomförandelagstiftning beaktat andra kreditformer och/eller nya kreditavtal som inte omfattas av direktiven. Medlemsstaterna har tillkännagivit ny översyn av nationell lagstiftning i samma riktning. Denna utveckling leder till en snedvriden konkurrens mellan kreditgivarna på den inre marknaden och inskränker konsumenternas möjligheter att få kredit i andra medlemsstater.

Snedvridningen och inskränkningarna påverkar i sin tur de efterfrågade krediternas storlek och form samt köpen av varor och tjänster. Skillnader i lagstiftning och praxis vad gäller banker och finansiella tjänster leder även till att konsumenterna inte får samma skydd i alla medlemsstater i fråga om konsumentkrediter.

Den nuvarande rättsliga ramen bör därför ses över för att konsumenter och företag ska kunna dra full nytta av den inre marknaden.

Genom en översyn tillgodoses även de önskemål som konsumenterna vid ett flertal tillfällen har framfört. De uppgifter som sedan 1997 har samlats in genom Eurobarometerundersökningar visar att ganska många är missnöjda med den nationella konsumentskyddslagstiftningen när det gäller finansiella tjänster:

- Mer än 40 % anser att konsumentskyddslagstiftningen inte är tillräckligt tydlig i fråga om finansiella tjänster, inklusive krediter.
- 40 % anser att den inte ger några adekvata möjligheter att vidta åtgärder mot banker.
- Över 35 % anser att den inte tillvaratar deras rättigheter.

⁽¹⁾ Jfr. Eurobarometer 54, februari 2001: "Les Européen et les services financiers", och Eurobarometer 56, december 2001: "L'Opinion publique européenne face aux services financiers".

⁽²⁾ Se Europeiska centralbankens månadsbulletin.

Dessutom efterlyser inte mindre än 70 % av konsumenterna en ökad harmonisering av konsumentskyddsbestämmelser på EU-nivå.

2. BEDÖMNING MED HÄNSYN TILL SUBSIDIARITETS- OCH PROPORCIONALITETSPRINCIPERNA

2.1 Direktivets mål vad gäller krav på EU-nivå

Den svaga utvecklingen av den europeiska marknaden för krediter över gränserna beror på olika faktorer. De viktigaste är

- de tekniska svårigheterna att komma in på andra marknader,
- den otillräckliga harmoniseringen av nationell lagstiftning, och
- utvecklingen av tekniker och former för kreditgivning sedan 1980-talet.

För en översyn av direktivet krävs

- en anpassning av den rättsliga ramen till nya tekniker för kreditgivning,
- en justering av rättigheter och skyldigheter såväl för konsumenter som för kreditgivare,
- en hög konsumentskyddsnivå.

Målet är att skapa förutsättningar för utveckling av en öppnare och effektivare marknad som ger ett så gott konsumentskydd att den fria rörligheten för krediterbudanden kan fungera under bästa möjliga förutsättningar såväl för kreditgivarna som för de personer som efterfrågar tjänsterna.

För att uppnå detta mål bör översynen av direktivet ske enligt följande sex riktlinjer:

1. En ny definition av direktivets tillämpningsområde så att det anpassas till den nya situationen på marknaden och på ett bättre sätt avgränsar konsumentkrediter från bostadskrediter.
2. Införande av nya bestämmelser i direktivet så att det omfattar både kreditgivare och kreditförmedlare.
3. Inrättande av ett strukturerat system för information till kreditgivare så att de kan göra en bättre riskbedömning.
4. Fastställande av en mer fullständig information till konsumenter och eventuella personer som ställer säkerheter.
5. En jämnare ansvarsfördelning mellan konsumenter och näringsidkare.
6. Bättre former och praxis för näringsidkarnas hantering av betalningsförsummelser, såväl för konsumenter som för kreditgivare.

2.2 Gemenskapen har behörighet att lägga fram detta förslag till direktiv

Direktivet ska bidra till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Åtgärderna ska bidra till att uppnå ett mål för konsumentskyddet genom en harmoniserad åtgärd som vidtas inom ramen för förverkligandet av den inre marknaden. Därför har artikel 95 i EG-fördraget valts som rättslig grund. Kommissionens förslag läggs därmed fram för rådet och Europaparlamentet för antagande genom medbeslutandeförfarandet enligt artikel 251 i EG-fördraget. I artikel 95 föreskrivs också att samråd ska ske med Ekonomiska och sociala kommittén.

Enligt artikel 15 om minimikrav i direktiv 87/102/EEG har medlemsstaterna i fråga om de flesta aspekter av konsumentkrediter antagit strängare och mer detaljerade bestämmelser än de som föreskrivs i direktivet för att skydda sina konsumenter. Dessa skillnader kan göra det svårare att ingå avtal över gränserna till nackdel både för konsumenter och för kreditgivare.

Tillämpningsområdet för den nationella lagstiftning som genomför direktiv 87/102/EEG är i allmänhet mer omfattande än direktivets tillämpningsområde och skiljer sig dessutom från medlemsstat till medlemsstat. I vissa medlemsstater reglerar konsumentkreditlagstiftningen leasing med köpmöjlighet för privatpersoner och hyra av lös egendom för konsumenter, medan tillämpningsområdet för lagstiftningen i andra medlemsstater inte omfattar sådana avtal.

I olika former av kreditavtal föreskrivs en ränte- och kostnadsberäkning som skiljer sig åt mellan olika kreditformer och olika medlemsstater. I direktiv 87/102/EEG, i dess lydelse enligt direktiven 90/88/EEG och 98/7/EG, infördes därför en beräkning av den effektiva räntan som inbegriper alla räntor och kostnader som konsumenten måste betala så att konsumenten kan jämföra dessa på ett bättre sätt. Införandet av den effektiva räntan har medfört två ofta återkommande problem, dels beräknings sättet för att uttrycka både tidsintervall och avrundning, dels fastställandet av vilka avgifter som ska ingå (beräkningsunderlaget). För att den effektiva räntan ska vara helt tillförlitlig och användbar inom hela Europeiska unionen måste medlemsstaterna beräkna denna ränta på ett enhetligt sätt och inkludera alla kostnader som är knutna till kreditavtalet på samma sätt. Trots de ändringar som infördes genom direktiv 98/7/EG är detta dock inte alltid fallet.

Problem konstateras bland annat när det gäller att styrka den "obligatoriska" karaktären av försäkringar och säkerheter som ska täcka återbetalningen av en kredit, eftersom den obligatoriska karaktären är ett kriterium på att kostnaderna för dessa ska ingå i beräkningsunderlaget. Vissa medlemsstater har därför reglerat denna fråga utanför direktivet genom att utnyttja bestämmelsen om minimikrav. Det finns inte (längre) något skäl att undanta vissa kostnader från bestämmelserna i direktivet och flera medlemsstater har därför inbegripit dessa kostnader i sina beräkningsunderlag på nationell nivå. Direktivet är också till viss del oprecist, t.ex. när det gäller effekterna av provision som ska betalas till kreditförmedlare eller skatter som är knutna till beviljandet eller fullgörandet av ett kreditavtal. Allt detta kan leda till en skillnad på ett tiotal procent beroende på om en medlemsstat har en striktare eller mer omfattande definition av beräkningsunderlaget.

Detta förslag till direktiv innehåller en omvärdering dels av beräknings sätten, dels av inbegripandet eller uteslutandet av vissa kostnader av ekonomiska skäl, så att det leder till så få undantagna kreditkostnader som möjligt och så stor klarhet som möjligt. Detta bör normalt innebära en maximal tillnärmning av de nationella beräkningsunderlagen och en mer enhetlig beräkning.

Sådana åtgärder som syftar till att säkerställa jämförbara kostnader kan bara vidtas på europeisk nivå. De kommer att få tillräcklig effekt endast om direktivet tillämpas på alla avtal om konsumentkrediter.

Andra exempel kan nämnas. I medlemsstaternas lagstiftning som gäller kreditavtal föreskrivs exempelvis olika förfaranden och tidsfrister för ångerrätt, betänketid eller hävning. De skilda tidsfristerna och förfarandena hindrar kreditgivare från att erbjuda krediter i andra medlemsstater. I Luxemburg gäller t.ex. en tidsfrist på tre dagar, i Belgien en tidsfrist på sju dagar, medan det i Frankrike finns ett förbud mot att fullgöra ett kreditavtal under ångerperioden och en skyldighet att ange tidsfrister och förfaranden i kreditavtalet. Den skilda lagstiftningen om villkor för upprättande, ingående och hävning av kreditavtal leder till att konkurrensen snedvrids.

Vissa medlemsstater har ett totalförbud mot ingående av kreditavtal i konsumenternas bostad, medan det i andra medlemsstater föreskrivs en tidsfrist för ångerrätt eller särskilda bestämmelser mot aggressiv marknadsföring. Det som är helt lagligt i en medlemsstat kan leda till straffrättsliga påföljder i en annan medlemsstat. En kreditgivare som arbetar i en medlemsstat under mycket stränga juridiska villkor kan lättare komma in på marknaden i en annan medlemsstat med mindre strikta villkor och kommer därmed att befinna sig i ett fördelaktigare konkurrensläge.

När skyldigheterna enligt kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet inte fullgörs, kan en kreditgivare komma att konfronteras med olika förfaranden och tidsfrister för betalningskrav beroende på i vilken medlemsstat konsumenten är bosatt. Medlemsstaternas lagstiftning skiljer sig väsentligt åt när det gäller tidsfrister för fullgörandet av åtaganden både när det gäller konsumenter och de som ställer säkerheter samt för återtagande av varor. Längre tidsfrister och särskilda förfaranden innebär merkostnader för en kreditgivare som måste räkna med risken att avtalet inte fullgörs, vilket kan leda till att kreditgivaren hamnar i ett sämre konkurrensläge i förhållande till en annan kreditgivare, som inte behöver stå för sådana kostnader eller kan göra det under mindre strikta villkor, även om de skulle ha beviljat en kredit till samma konsument.

Åtgärder som syftar till att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå föreskrivs i enlighet med artikel 153.1 och artikel 153.3 a i EG-fördraget, i kombination med den tidigare nämnda artikel 95 i fördraget. Dessa skyddsåtgärder ska stärka åtgärderna för förverkligandet av den inre marknaden och bör göra det möjligt för medlemsstaterna att kunna godta en så stor harmonisering som möjligt utan att generellt sett vidta ytterligare skyddsåtgärder.

Utifrån detta ska direktivet främja förfaranden för uppgörelse i godo innan indrivning görs, indrivningsförfarandenas överensstämmelse med vad som avtalats, balans mellan kreditgivarnas och konsumenternas intressen i samband med reglering av betalningsförsummelser, beaktandet av vars och ens intresse i samband med en överenskommelse om återtagande av en vara som finansierats med krediten samt stärka konsumentens möjlighet att vid behov kunna byta kreditgivare utan att behöva betala någon oskäligen ersättning.

2.3 Det bästa instrumentet för att uppnå målen

De bestämmelser som föreslås ska tillgodose behoven på den inre marknaden genom att det införs gemensamma och harmoniserade regler för alla aktörer (kreditgivare, kreditförmedlare etc.) och dels ge kreditgivarna möjlighet att erbjuda sina tjänster på ett enklare sätt, dels tillförsäkra konsumenterna ett gott skydd.

Möjligheten att utforma en enhetlig lagstiftning i form av en förordning som är direkt tillämplig i medlemsstaternas nationella rättsordningar utan att först behöva införlivas har undersökts men inte föredragits. Genom ett direktiv får medlemsstaterna möjlighet att ändra den gällande lagstiftning som införlivats på grundval av direktiv 87/102/EEG i den omfattning som krävs för att följa direktivet. I samband med utarbetandet av förslaget till direktiv har kommissionen strävat efter att försöka uppnå en jämvikt med utgångspunkt i en så stor utvidgning av direktivets tillämpningsområde som möjligt (så att det omfattar alla former av kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet) och i en begränsning av reformernas effekter på lagstiftningen i medlemsstaterna. Med hänsyn till den nya harmoniseringen och de många ändringar som införs kommer det nya förslaget att ersätta direktiv 87/102/EEG i dess lydelse enligt direktiven 90/88/EEG och 98/7/EG.

2.4 Fördelarna med förslaget till direktiv

En harmonisering av bestämmelserna om konsumentkrediter kommer att leda till att de europeiska kreditmarknaderna fungerar bättre och blir stabilare.

Harmoniseringen kommer att leda till en bättre fungerande marknad, eftersom ökade möjligheter ges att bedriva verksamhet över gränserna på den inre marknaden, vilket kommer att öka konkurrensen på marknaden. Om samma regler gäller såväl för kreditgivarna och/eller för kreditförmedlarna som för konsumenterna och för dem som ställer säkerheter, bör de senare få ett ökat förtroende för sådana ibland okända krediter som kreditgivare eller kreditförmedlare i andra medlemsstater erbjuder till mycket intressanta räntor eller i mycket intressanta former.

En harmonisering kommer att öka stabiliteten på marknaden, eftersom en rad bestämmelser om ansvarsfull utlåning, information och skydd, såväl när kreditavtalet ingås som när det fullgörs eller eventuellt inte fullgörs, kommer att minska risken att kreditgivare eller kreditförmedlare vilseleder konsumenter i en annan medlemsstat, försätter dem i en svår ekonomisk situation eller agerar oansvarigt. Det föreslagna direktivet – särskilt bestämmelserna om åtgärder för att förebygga överskuldssättning och om konsultation av centrala databaser – kommer dessutom att ge bättre kvalitet på utlåningsverksamheten och minska risken att konsumenterna ingår förpliktelser som de senare inte kan fullgöra, med resultatet att de slås ut ekonomiskt och medlemsstaterna får stå för kostsamma sociala åtgärder.

3. GENOMGÅNG AV BESTÄMMELSERNA

Artikel 1 (Syfte)

Direktivet syftar till att uppnå en så omfattande harmonisering som möjligt av konsumentkrediter och samtidigt tillförsäkra konsumenterna en hög skyddsnivå. Alla kreditformer som erbjuds enskilda kommer i princip att omfattas av denna harmonisering. Direktivets titel har därför lydelsen "krediter som erbjuds konsumenter", och inte konsumentkrediter [ö.a. Denna ändring gäller inte den svenska versionen]. Några få undantag från detta mycket utvidgade tillämpningsområde jämfört med tillämpningsområdet för direktiv 87/102/EEG förtecknas i artikel 3.

Även avtal om ställande av säkerhet omfattas. Den harmonisering som gäller för dessa avtal avser i huvudsak den information som ska lämnas till konsumenter som ingår sådana avtal, även när säkerheter ställs för krediter som beviljas i ett yrkesmässigt syfte.

Artikel 2 (Definitioner)

I denna artikel definieras vissa termer som används i direktivet. I princip har samma terminologi som i direktiv 87/102/EEG behållits. Vissa justeringar har dock varit nödvändiga för direktivets utvidgade tillämpningsområde eller för att precisera vissa begrepp. Några nya definitioner har införts för att täcka in nyheter som införs i direktivet.

Definitionerna av *kreditgivare*, *konsument* och *kreditavtal* är praktiskt taget oförändrade jämfört med det ursprungliga direktivet, med undantag av att begreppet *avtal som utlovar kredit* har integrerats på ett bättre sätt. Alla kredittransaktioner omfattas, även löften om ingående avtal (kreditlöften).

Även kreditavtal för tillhandahållande av tjänster omfattas.

Den andra meningen i definitionen syftar inte till att föreskriva ett undantag. Den klargör de fall då ett fortlöpande tillhandahållande av en tjänst är knutet till en motsvarande betalning utan att någon kredit har beviljats, t.ex. vid leverans av gas, vatten eller el.

Termen *kreditförmedlare* är en allmän beteckning som kan innefatta olika typer av verksamheter och aktörer:

- Ett ombud som ensam har fått fullmakt att ingå förpliktelser i kreditgivarens namn och på dennes vägnar.
- En kreditmäklare, dvs. en oberoende person som driver en rörelse i eget namn och som kan ansöka om kredit hos flera kreditgivare.
- En *leverantör av varor eller tjänster*, dvs. en person (t.ex. en säljare) som kan vara ett ombud, en kreditmäklare eller en kreditgivare som överlåter sina rättigheter direkt till tredje man som är den huvudsakliga kreditgivaren/finansiären. Den huvudsakliga kreditgivaren/finansiären deltar i beslutsfattandet eller fattar själv beslut om beviljandet av krediten, medan varu- eller tjänsteleverantörens förmedlingsverksamhet bara utgör ett komplement till dennes huvudsakliga verksamhet att sälja varor eller tjänster.

Genom den definition som föreslås omfattas alla personer som medverkar till att ett kreditavtal ingås, dvs. inte bara kreditmäklare utan även ombud och banktjänstemän, varu- och tjänsteleverantörer, näringsidkare med huvudsaklig verksamhet eller biverksamhet, inklusive marknadsassistenter.

Definitionen omfattar således alla personer som förser en kreditgivare med uppgifter om konsumenten och som mot betalning hänvisar konsumenten till en kreditgivare för ingåendet av ett kreditavtal. Betalningen kan ske i pengar eller utgöras av någon annan form av avtalad ekonomisk förmån, t.ex. datastöd, tillgång till kreditgivarens affärsnät eller kortfristiga krediter. Advokater och notarier omfattas i regel inte, även om konsumenten begär rådgivning av dem om omfattningen av ett kreditavtal eller om de hjälper till med att upprätta eller bestyrka avtalet, förutsatt att deras funktion begränsas till juridisk rådgivning och att de inte hänvisar sina kunder till bestämda kreditgivare.

Avtal om ställande av säkerhet omfattar alla säkerheter, såväl namnsäkerheter som realsäkerheter, t.ex. garantier, borgen med solidariskt ansvar, hypotek och pantsättning. Avtalet om ställande av säkerhet måste undertecknas av en konsument, som benämns *den som ställer en säkerhet*, för att skilja denna person från den konsument som ingått kreditavtalet. Sådana avtal kan gälla alla typer av kreditåtaganden som ingås för privata eller yrkesmässiga ändamål, förutsatt att den som ställer säkerheten inte agerar i ett yrkesmässigt syfte.

Den sammanlagda kreditkostnaden ska inbegripa alla kostnader inklusive kreditränta, ersättningar, provision, skatter och alla andra avgifter som konsumenten måste betala för krediten, oavsett om dessa kostnader ska betalas till kreditgivaren, kreditförmedlaren, den behöriga myndighet som tar ut skatter på särskilda kreditformer eller till tredje man som har befogenhet att begära ersättning för förmedling eller ingående av ett kreditavtal eller ett avtal om ställande av säkerhet. Trots att denna definition redan finns i direktiv 87/102/EEG har den justerats en aning för att klargöra att vissa kostnader har inbegripits, dock utan att det upprättas någon positivlista eller fullständig förteckning över av alla sådana kostnader.

Begreppen *belopp som skall betalas till kreditgivaren* och *sammanlagd utlåningsränta* är nya jämfört med direktiv 87/102/EEG. De ska göra det möjligt att identifiera de kostnader som endast avser den kreditjänst som erbjuds och som kreditgivaren begär, med undantag av alla bikostnader som begärs av tredje man, t.ex. notarier, de som ställer säkerheter, kreditförmedlare eller frivilliga försäkringar.

Krediträntan är den ränta som tillämpas för att beräkna en periodisk betalning i förhållande till den utnyttjade krediten och hur länge den har utnyttjats, exklusive alla andra kostnader. Uppgift om denna räntesats bör innebära att konsumenten kan kontrollera de krediträntor som begärs under en bestämd tidsperiod. I artikel 6 i direktiv 87/102/EEG används termen *den årliga räntan* utan närmare precisering. Vissa medlemsstater har, särskilt i fråga om krediter med lång löptid som kan vara knutna till en inteckning i fast egendom, valt en effektiv ränta och en motsvarande omräkningsmetod, för att undvika att beräkningen av den periodiska räntan görs på många olika sätt genom tillämpning av olika regler för tidsproportionalitet som bara har ett mycket vagt samband med ett linjärt tidsförlopp. Andra medlemsstater tillåter en periodiskt beräknad nominalränta som beräknas enligt en metod för proportionell omräkning. Detta direktiv syftar till att skilja eventuella framtida bestämmelser om kreditränta från den effektiva räntan och begränsas därför till att ange den räntesats som tillämpas. Termen *kreditränta* används dock för att skilja den från inlåningsränta eller sparränta.

Krediträntan är en räntesats som gör det möjligt att enligt kreditgivarens egen metod göra en periodisk beräkning av den ränta som ska betalas på ett lånat kapital. Denna ränta skiljer sig från den "avgift", som ibland används i vissa medlemsstater och som beräknas på det nettopris som ska finansieras för en vara eller tjänst men som inte ger något mervärde för konsumenten. Med den effektiva räntan kommer de verkliga kostnaderna genom den metod som används för att beräkna krediträntan att kunna visas.

Termen *restvärde* används ofta vid hyrköp och leasing. Genom att betala restvärdet när köpmöjligheten utnyttjas eller när kreditavtalet löper ut, blir konsumenten ägare till den finansierade varan.

Termen *kreditutnyttjande* avser det belopp som en konsument kan utnyttja eller har utnyttjat en gång vid en bestämd tidpunkt. I princip motsvarar de sammantagna tillåtna kreditutnyttjandena den övre kreditgränsen, dvs. *det sammanlagda kreditbeloppet*.

Definitionen av *varaktigt medium* är densamma som i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

Beteckningen *tredje man som skall konsolidera kapitalet* avser en annan part än kreditgivaren och konsumenten, som förbinder sig att till förmån för konsumenten eller kreditgivaren konsolidera det kapital som ska betalas enligt ett kreditavtal så att konsumenten kan göra sina återbetalningar till kreditgivaren enligt villkoren i kreditavtalet. Denna är i regel ett försäkringsbolag eller en investeringsfond.

Artikel 3 (Tillämpningsområde)

I denna artikel definieras de former av avtal som direktivet omfattar. Direktiv 87/102/EEG tillämpades bara på kreditavtal⁽¹⁾, dvs. på avtal enligt vilka en kreditgivare beviljar eller förbinder sig att bevilja en konsument en kredit i form av betalningsanslående, lån eller annat liknande betalnings sätt. Detta förslag till direktiv syftar till att utvidga tillämpningsområdet till att omfatta ställandet av säkerheter, dvs. alla konsumenter som ställer en säkerhet, oavsett om det rör sig om en namnsäkerhet eller realsäkerhet eller om den täcker en kredit som beviljats en konsument eller en näringsidkare. Dessa personer måste få samma minimiinformation och skydd som konsumenten/låntagaren⁽²⁾.

Det är lämpligt att ta bort de undantag i artikel 2 i direktiv 87/102/EEG som avser nedre och övre kreditgränser, kostnadsfri kredit eller kredit med nedsatt ränta, hyresavtal med köpmöjlighet, kredit som upprättas genom en bestyrkt handling, fortlöpande kredit, tillåtna, otillåtna eller faktiska möjligheter till övertrasseringar samt alla former av krediter med kort löptid, som innebär att konsumenten måste betala kostnader eller ränta⁽³⁾.

Kreditavtal som är avsedda att användas för köp eller ombyggnad av fast egendom, och som har behandlats i en rekommendation från kommissionen, omfattas inte av direktivet. Direktivet ska dock tillämpas på sådana kreditavtal om de gör det möjligt att finansiera, eventuellt genom ett nytt kreditutnyttjande, andra transaktioner än köp eller ombyggnad av fast egendom.

Undantag bör även göras för avtal om betalningsanslående eller andra betalnings sätt, t.ex. med betalkort eller bankkort, som gäller kostnadsfria transaktioner och som inte överstiger tre månader.

⁽¹⁾ Se EG-domstolens dom av den 23 mars 2000 i mål C-208/98, Berliner Kindl Brauerei AG.

⁽²⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Frankrike, Storbritannien, Luxemburg, Belgien, Irland och Sverige.

⁽³⁾ Medlemsstaterna har i alla riktningar överskridit det begränsade tillämpningsområdet i direktiv 87/102/EEG. Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning) efter undantag: Artikel 2.1 a: Irland, Frankrike (delvis), Nederländerna, Österrike (dessutom har flera medlemsstater en särskild skyddslagstiftning, bl.a. Belgien). Artikel 2.1 b: Irland, Frankrike, Luxemburg, Storbritannien, Belgien och Nederländerna. Artikel 2.1 c: Danmark, Nederländerna, Frankrike, Irland och Belgien. Artikel 2.1 d: Danmark, Nederländerna, Frankrike, Irland och Belgien. Artikel 2.1 e: Tyskland, Frankrike, Portugal, Belgien, Danmark, Österrike och Storbritannien. Artikel 2.1 f: Tyskland, Österrike, Danmark, Irland har ingen övre kreditgräns. Belgien och Sverige har mycket begränsade övre kreditgränser. Frankrike och Nederländerna har en begränsad övre kreditgräns. Luxemburg och Storbritannien har högre övre kreditgränser. Irland, Frankrike och Nederländerna har inga lägre kreditgränser. Sverige och Belgien har begränsade lägre kreditgränser. Luxemburg har en lägre kreditgräns. Artikel 2.1 g: Belgien, Frankrike, Irland, Luxemburg och Nederländerna. Artikel 2.2: Undantag bara i Irland, Storbritannien (Credit Unions), Nederländerna, Belgien (lån för sociala ändamål) och Tyskland (lån genom arbetsgivare). Den nya texten omfattar fallen i Nederländerna, Belgien och Tyskland. Artikel 2.3: Österrike, Irland samt delvis Nederländerna och Luxemburg. Artikel 2.4: Sammankopplade undantag som skall jämföras med artikel 2.1 a.

Detta direktiv syftar inte till att omfatta de fall då en arbetsgivare vid ett enstaka tillfälle och utanför sin huvudsakliga närings- eller yrkesverksamhet beviljar en kredit eller ett förskott på lönen till sin personal. Däremot finns det ingen anledning att medlemsstaterna ska undantas från tillämpningen av direktivet för vissa former av krediter som erbjuds en särskild grupp eller för krediter som erbjuds till lägre kostnader och som beviljas enligt särskilda villkor, när dessa krediter erbjuds systematiskt inom ramen för en närings- eller yrkesverksamhet, vare sig till medlemmar i ett kooperativ som bildas för detta ändamål eller när en arbetsgivare erbjuder en kreditjänst inom sitt företag. I dessa fall bör krediten beviljas med sådan försiktighet som avses i detta direktiv och kompletteras med samma information, rådgivning och åtgärder för att skydda konsumenten.

Det är också lämpligt att undanta kreditavtal som ingås mellan sådana värdepappersföretag som avses i artikel 1.2 i direktiv 93/22/EEG och en investerare⁽¹⁾. I detta fall gäller det särskilda kreditavtal för vilka det finns liknande bestämmelser om bl.a. information och rådgivning.

Artikel 4 (Reklam)

I artikel 3 i direktiv 87/102/EEG föreskrivs följande: "... skall all reklam eller alla erbjudanden som finns utställda i affärslokaler där en person erbjuder kredit eller erbjuder sig att förmedla ett kreditavtal, och där en ränta eller någon siffra som hänför sig till kreditkostnaden finns angiven, också innehålla uppgift om den effektiva räntan i form av ett typexempel om inget annat sätt är praktiskt möjligt." Syftet är att undvika otillbörlig eller vilseledande reklam genom angivande av en räntesats eller kostnad utan att konsumenten informeras om den faktiska kostnaden eller räntan för kreditavtalet.

Ordalydelsen i artikel 1a.3 och artikel 3 visar att medlemsstaterna från början var osäkra när det gällde möjligheterna och metoderna för beräkning av den effektiva räntan. Med anledning av detta medgavs vissa undantag som gjorde det möjligt att ersätta uppgiften om effektiv ränta med en approximativ metod i form av ett exempel i de fall då det var omöjligt att bara ange den effektiva räntan. Någon förklaring gavs dock inte till de exakta omständigheter som skulle föreligga för att ange ett exempel och inte heller vad det skulle bestå av. I praktiken är det dock alltid möjligt att beräkna den effektiva räntan med hjälp av de antaganden som räknas upp i artikel 1a.7 i direktiv 87/102/EEG, i den lydelse som ersätter denna artikel i artikel 12 i detta förslag till direktiv.

Fördelen med en uppgift om den effektiva räntan jämfört med en separat angivelse av olika årliga eller periodiska kostnader är att den effektiva räntan tar hänsyn till de tidpunkter då kreditgivaren kräver betalningar. Den effektiva räntan är därför den bästa vägledningen till hur stora kostnader som ska betalas under en bestämd tidsperiod när det gäller återbetalning för vilket kreditavtal som helst. När reklamen görs är det dock inte säkert att man i förväg känner till i vilken takt kreditutnyttjandet och/eller återbetalningen kommer att ske, vilket innebär att man måste utgå från antaganden. I vissa fall, t.ex. i fråga om fortlöpande kredit, kan det dock vara så att man utgår från tre eller fyra antaganden på samma gång: omedelbart kreditutnyttjande, återbetalning efter ett år, fast ränta under den angivna perioden. En skyldighet att lämna sådan information i ett exempel via reklam i audiovisuella medier skulle kunna betraktas som ett för stort ingrepp och att förbjuda alla uppgifter om kostnader eller räntesatser i de fall som avses i artikel 3 framstår också som otänkbart.

Den mer flexibla lösning som föreslås i artikel 4 i detta förslag till direktiv är en hänvisning till bestämmelserna i rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om vilseledande och jämförande reklam. Bedömningen av om hur vilseledande uppgifterna är kommer då att bero på vilken typ av kreditavtal det gäller och den information som lämnas i reklamen.

⁽¹⁾ EGT L 141, 11.6.1993, s. 27.

Artikel 5 (Förbud att ingå kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet utanför fasta affärslokaler)

Flera medlemsstater⁽¹⁾ har ansett att en aktiv hemförsäljning av kreditavtal är otänkbar i en normal affärsrelation mellan en kreditgivare eller kreditförmedlare och en konsument, särskilt med tanke på hemförsäljningens effekter på konsumenternas åtaganden. En aktiv hemförsäljning av kreditavtal kan få särskilt stora konsekvenser för en konsument som under de omständigheter som avses i direktiv 85/577/EEG⁽²⁾ och trots det skydd som ges genom detta direktiv inte alltid har kunnat bedöma de faktiska ekonomiska konsekvenserna av ett ingånget avtal. Konsekvenserna visar sig inte förrän den första delbetalningen av krediten har gjorts. På grund av krediternas särskilda karaktär och de ekonomiska konsekvenser som kan följa av dessa, har det bedömts som nödvändigt att välja en mer strikt lösning än i direktiv 85/577/EEG och förbjuda all icke önskad hemförsäljning när det gäller kreditavtal som omfattas av detta direktiv. Det föreslås därför ett förbud mot ingående av kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet under liknande förhållanden som för de avtal som avses i artikel 1 i direktiv 85/577/EEG, utifrån antagandet att beteckningen näringsidkare omfattar både kreditgivare och kreditförmedlare.

Artikel 6 (Ömsesidig förhandsinformation och rådgivningsskyldighet)

I denna artikel regleras den förhandsinformation som konsumenten ska få samt kreditgivarens och kreditförmedlarens rådgivningsskyldighet⁽³⁾.

Kreditgivaren eller kreditförmedlaren får av konsumenten och den som ställer en säkerhet bara begära sådana uppgifter som enligt artikel 6 i direktiv 95/46/EEG är relevanta och ändamålsenliga och inte omfattar mer än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål för vilka de samlas in och behandlas. Konsumenten och den som ställer en säkerhet är skyldiga att svara uppriktigt på de precisa frågor som kreditgivaren eller kreditförmedlaren ställer.

Konsumenten bör innan kreditavtalet ingås få adekvat information om villkor och kostnader för krediten och om sina skyldigheter. När det gäller förhandsinformation bygger de bestämmelser som föreslås till stor del på kommissionens rekommendation av den 1 mars 2001 om förhandsinformation som ska lämnas av långivare som erbjuder bostadslån⁽⁴⁾. Uppgifter ska lämnas om kreditavtalets samtliga aspekter (t.ex. om det är fast eller rörlig ränta och de villkor som gäller för ändringar, kreditutnyttjande och återbetalning) och vissa av dessa uppgifter måste också anges i kreditavtalet. För kreditavtal som ingås på distans måste förhandsinformationen dessutom lämnas enligt villkoren i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv . . . om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

Den individuellt anpassade informationen ska inbegripa uppgift om den effektiva räntan. Den effektiva ränta som anges i denna information får avvika från den slutgiltiga effektiva räntan i kreditavtalet bara om den grundas på sådana faktorer i avtalet som man inte kan känna till när informationen lämnas. Konsumenten bör åtminstone få veta att antaganden har använts och vilken typ av antaganden man utgått från så att han eller hon är medveten om detta och kan kontrollera vad den effektiva räntan och därmed krediten består av: belopp som kan utnyttjas, belopp att betala tillbaka och periodicitet. Samma krav gäller för den sammanlagda utlåningsräntan. Att ange en räntesats eller en kostnad som inte ingår i ett sådant antagande betraktas som vilseledande. När det gäller kreditavtal som ingås på distans i de fall då förhandsinformation lämnas via taltelefoni är det mot bakgrund av detta, i enlighet med vad som avses i artikel 3.3 i direktiv . . ., viktigt att uppgift lämnas om effektiv ränta och sammanlagd utlåningsränta och om de delar de består av.

(1) Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Storbritannien, Belgien och Luxemburg. Partiell lagstiftning om vissa effekter eller typer av hemförsäljning: Irland och Nederländerna.

(2) EG-domstolens dom av den 13 december 2001 i mål C-481/99.

(3) Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Punkterna 1 och 2 – de flesta medlemsstater, t.ex. Frankrike och Belgien. Förhandserbjudande – Nederländerna. Prospekt – Irland och Luxemburg. Information i samband med reklam, kreditgivarens verksamhet – Storbritannien. Skyldighet att lämna information och specificering av denna information för varje kreditavtal, etc. Punkt 3 – Belgien.

(4) EGT L 69, 10.3.2001, s. 25.

Användningen av antaganden begränsas. Artikel 1a.7 i direktiv 87/102/EEG innehåller redan stränga villkor som också ingår i detta förslag till direktiv. Att ersätta en avbetalningsplan bara med antaganden om avbetalning efter exempelvis ett år medges endast om ingen avbetalningsplan framgår av avtalsvillkoren och betalningssättet för den beviljade krediten.

En allmän rådgivningsskyldighet för kreditgivare och kreditförmedlare bör också föreskrivas så att konsumenten kan göra bästa möjliga val bland de former av krediterbjudanden som ingår i deras standardutbud. Rådgivningen bör bland annat ta hänsyn till konsumentens möjligheter att betala tillbaka sin skuld, den risk som tas, huruvida det finns en fastställd avbetalningsplan, möjligheter till kreditutnyttjanden och den begärda kreditens ändamål.

I artikel 28 i detta direktiv regleras situationen för ej registrerade kreditförmedlare som arbetar under kreditgivarens eller en auktoriserad kreditförmedlars ansvar. I detta fall ska kreditförmedlaren lämna information och rådgivning, men under kreditgivarens eller kreditförmedlaren ansvar. I artikel 6.4 regleras den situation då en kreditförmedlare är en varu- eller tjänsteleverantör som bara medverkar subsidiärt i erbjudandet och ingåendet av kreditavtalet. Informations- och rådgivningsskyldigheten gäller då i sin helhet för kreditgivaren eller för den kreditförmedlare till förmån för vilken varu- eller tjänsteleverantören medverkar för ingåendet av kreditavtalet, eventuellt i egenskap av marknadsassistent.

Artikel 7 (Insamling och behandling av uppgifter)

De mycket personliga uppgifter som konsumenten eller den som ställer säkerhet lämnar i samband med att ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet ingås, administreras eller fullgörs samlas ofta in för att behandlas för andra ändamål än kreditprövningen, t.ex. för reklam, marknadsföring, erbjudanden om försäkringsavtal, saluföring och försäljning av dessa uppgifter till tredje man. Konsumenten godtar ofta detta på en blankett för kreditansökan eller genom ett villkor i kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet och under sådana förhållanden som gör att konsumenten i praktiken inte kan vägra att göra detta, eftersom han eller hon då riskerar att inte beviljas krediten eller de betalningssätt som avses. Oftast är konsumenten inte ens medveten om att han eller hon har godkänt ett sådant villkor.

Enligt denna artikel får personer som medverkar i de transaktioner som omfattas av detta direktiv samla in och behandla dessa uppgifter bara för att bedöma den ekonomiska situationen och återbetalningsförmågan hos konsumenten eller den som ställer en säkerhet. Det handlar om en formell skyldighet att inte marknadsföra, saluföra eller sälja de personuppgifter som samlas in enligt bestämmelserna i detta direktiv. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 95/46/EG ska bestämmelsen bland annat säkerställa skyldigheterna i artikel 6 när det gäller att lämna ibland mycket personliga och känsliga uppgifter till kreditgivaren och kreditförmedlaren. Syftet är även att täcka in den information som samlas in i samband med handläggningen av kreditavtalet eller avtal om ställande av säkerhet och i samband med avtalsbrott. De personer som omfattas är därför inte bara kreditgivare och kreditförmedlare, utan även informationsbyråer samt de kreditförsäkringsbolag som kreditgivarna anlitar för att söka upplysningar enligt artikel 9. Förteckningen kan kompletteras med inkassoföretag och allmänt sett med varje person till vilken kreditgivarens fordring har överlåtit.

Artikel 8 (Central databas)

Det ligger ett allmänt intresse i att undvika en alltför stor skuldsättning både för konsumenten och för den som ställer en säkerhet. Upprättandet av centrala databaser kan vara ett sätt att delvis komma till rätta med dessa problem samtidigt som kreditgivaren kan göras ansvarig genom civilrättsliga eller handelsrättsliga sanktioner när kreditgivaren på grundval av den inhämtade informationen rimligen inte borde ha beviljat en ny kredit. Medlemsstaterna⁽¹⁾ bör se till att det finns centrala databaser med "negativa" uppgifter som är objektiva och tillförlitliga. Databaserna bör registrera betalningsförsummelser, göra det möjligt att identifiera konsumenter och personer som ställt en säkerhet och åtminstone täcka in medlemsstatens territorium samt garantera att alla kreditgivare har tillgång till dem.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Situationen varierar mycket från medlemsstat till medlemsstat. Nederländerna och Belgien – liknande lagstiftning, men omfattar även "positiva" register. Tyskland, Österrike och Italien – "Positiva" register som omfattar mer än den "positiva" registreringen av uppgifter om kreditavtal och avtal om ställande av säkerheter, men inget krav på konsultation. Frankrike och Danmark – Begränsad till "negativa" register utan krav på konsultation. I Storbritannien däremot finns inga centrala register och det råder i det närmaste full frihet att upprätta olika privata register utan gemensamma kriterier och utan något krav på konsultation.

Genom artikel 8 görs denna centrala databas obligatorisk samtidigt som det införs minimibestämmelser för tillgång, behandling och konsultation av uppgifter.

I artikel 8.4 föreskrivs att medlemsstaterna får gå ännu längre och upprätta centrala databaser med "positiva" uppgifter som registrerar konsumenternas alla kreditåtaganden. Kreditgivaren får på så sätt ett ännu tillförlitligare instrument än det "negativa" registret för att kontrollera om konsumenten eller den som ställt en säkerhet har ingått andra kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet som inte är föremål för någon tvist men vars sammanlagda kostnad gör att konsumenten eller den som ställt en säkerhet inte skulle kunna klara av en ny kredit.

Begreppet *ansvarsfull utlåning* i artikel 9 innebär att kreditgivaren är skyldig att konsultera den centrala databasen innan konsumenten ingår ett kreditavtal eller den som ställer en säkerhet förbinder sig att garantera återbetalningen av krediten. För kreditgivaren är naturligtvis konsultationen av den centrala databasen bara en första vägledning, som måste kompletteras med andra åtgärder enligt bestämmelserna i artikel 9. För öppenhetens skull bedöms det ändå som lämpligt att kreditgivaren på konsumentens begäran redovisar resultaten efter att ha konsulterat den centrala databasen. Detta bör göra det möjligt för konsumenten och den som ställer en säkerhet att vid behov begära att den registeransvariga personen gör de rättelser som behövs.

Databasen får bara konsulteras för enskilda fall. Uppgifterna från den centrala databasen får behandlas bara för att bedöma risken att kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet inte fullgörs och exempelvis inte för marknadsförings- eller försäljningsändamål. Personuppgifterna får bevaras endast under den tid som behövs för att göra kreditprövningen och de måste omedelbart förstöras efter det att kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet har ingåtts eller kreditansökan har avslagits. Den registeransvariga personen för den centrala databasen får dock behålla ett bevis på att databasen har konsulterats och vid behov lämna det till berörd person eller domstol, t.ex. när kreditgivarens ansvar föreligger eller bestrids enligt bestämmelserna om "ansvarsfull utlåning".

Artikel 9 (Ansvarsfull utlåning)

Vissa medlemsstater⁽¹⁾ har bestämmelser på kreditområdet som innebär att kreditgivare är skyldiga att iaktta försiktighetsprinciper eller god kreditgivningssed. Genom denna artikel ska en liknande princip fastställas på EU-nivå till förmån för konsumenter och dem som ställer en säkerhet samt alla kreditgivare. Kreditgivarna riskerar att deras kunders betalningsförmåga minskar i de fall då kreditgivarnas konkurrenter därefter beviljar andra kreditavtal under förhållanden som allvarligt påverkar de möjligheter att betala tillbaka skulden som konsumenten eller den som ställer en säkerhet har.

Principen om ansvarsfull utlåning innebär en skyldighet att bland annat konsultera centrala databaser, att granska de svar konsumenten eller den som ställer säkerheten lämnar, att begära att säkerheter ställs samt att kontrollera uppgifter som lämnas av kreditförmedlare och den kreditform som erbjuds. Det handlar inte om någon skyldighet att exempelvis kontrollera om konsumenten har fullgjort sina tidigare förpliktelser. Sådana försiktighetsprinciper kräver dessutom en bedömning i varje enskilt fall, företrädesvis av rättsväsendet. Den granskning som kreditgivaren gör av konsumentens återbetalningsförmåga är dock inte objektiv. Kreditgivarens avtalsrättsliga ansvar gäller och det är i detta avseende viktigt att precisera kopplingen mellan ingåendet av kreditavtalet och denna förhandsgranskning.

Denna bestämmelse ska tillämpas utan att det påverkar konsumentens skyldighet att iaktta försiktighet i samband med att en kredit söks och iaktta sina skyldigheter enligt avtalet.

Artikel 10 (Information som skall ges i kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet)

När det gäller den information som ska anges i kreditavtalet tas bara vissa uppgifter upp i artikel 4.2 i direktiv 87/102/EEG. I artikel 4.3 hänvisas det till bilaga I till direktivet som innehåller en förteckning över villkor som medlemsstaterna får kräva ska ingå i det skriftliga avtalet på grund av deras väsentliga karaktär. Nästan alla medlemsstater har därför infört en allmän reglering av kreditavtalets form och innehåll och av vissa särskilda kreditavtal på många olika sätt.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Nederländerna och Belgien, och för personer som ställer säkerheter, Frankrike och Sverige.

I artikel 10.1 anges allmänna bestämmelser för kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet. Det är viktigt att alla parter får ett exemplar av kreditavtalet, inklusive kreditförmedlaren, som i egentlig mening inte är en avtalspart men som har ett intresse av att vara informerad, särskilt när det gäller betalningen av dennes ersättning. Både kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet ska innehålla en klausul som anger eventuella förfaranden utanför domstol.

I artikel 10 i detta direktiv föreslås en fullständig förteckning över obligatoriska uppgifter, som i huvudsak grundas på den information som avses i artikel 6. Samtidigt som det ställs ett krav på obligatorisk information i kreditavtal måste denna information också vara relevant, lättläst och korrekt och den måste motsvara vad som har meddelats innan kreditavtalet ingicks. De allmänna villkoren, bland annat de villkor som reglerar administrationen av ett konto eller ränteförändringar, ingår som en del i kreditavtalet.

Det sammanlagda kreditbeloppet måste alltid anges (eftersom ingen kreditgivare beviljar obegränsad kredit) och detta belopp får inte ändras utan att ett nytt avtal ingås. Orden "eventuellt" och "eventuell" i punkt 4 i bilagan till direktiv 87/102/EEG utgår därför. Vissa kreditgivare fastställer andra kreditgränser under avtalets löptid och höjer eller sänker ensidigt de övre eller nedre kreditgränserna, t.ex. beroende på om konsumenten regelbundet återbetalar sin skuld, om konsumenten utnyttjar sitt kreditutrymme, om krediten är lönsam eller om de högsta nationella räntesatserna ändras.

Om en part vill höja det sammanlagda kreditbeloppet (dvs. den övre kreditgränsen), måste parten begära att ett nytt avtal ingås. Kreditgivaren är då skyldig att på nytt granska betalningsförmågan (vilket innebär att andra kreditgränser under avtalets löptid inte längre tillåts).

En uppgift om "utnyttjad kredit" i kreditavtalet är inte meningsfull och utgår därför. Däremot krävs sådana kompletterande uppgifter som avser artikel 6 i detta förslag till direktiv, bland annat om avbetalningsplan, om föremålet för finansiering när det gäller en kredit för särskilt ändamål, eventuell kontantinsats vid avbetalningsköp, gällande räntesatser och avgifter om kreditavtalet inte fullgörs.

Även avtal om ställande av säkerhet bör innehålla vissa uppgifter, t.ex. om *belopp som täcks av säkerheten* och om de avgifter som tillämpas för den händelse sådana avtal inte fullgörs och som faller helt utanför själva kreditavtalet. Avgifter för ingående av avtalet om ställande av säkerhet betalas i praktiken av konsumenten och bör därför inbegripas i den effektiva räntan. Även om dessa avgifter skulle betalas direkt av den som ställer en säkerhet skulle denne enligt nationell lagstiftning i alla medlemsstater ha regressrätt gentemot konsumenten. Därför bör betalningen av en sådan fordran också ingå i den sammanlagda kreditkostnaden.

Artikel 11 (Ångerrätt)

Betänketid och ångerrätt är de klassiska metoder⁽¹⁾ genom vilka konsumenten kan frånträda ett oöverlagt åtagande och ångra ett beslut som fattats under omständigheter som gjort att säljarens påtryckningar har satt konsumenten fria och välgrundade samtycke ur spel. I denna artikel föreslås en möjlighet att frånträda avtalet enligt samma förutsättningar som i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG. Kommissionen har valt detta sätt för att tillnärma bestämmelserna för utövandet av ångerrätten inom liknande områden, men är medveten om att det finns andra lösningar i andra direktiv om konsumentskydd. Som kommissionen angav i sin konsumentpolitiska strategi för 2002–2006 överväger man att senare göra en översyn i samband med de åtgärder som vidtas efter meddelandet om europeisk avtalsrätt.

⁽¹⁾ Medlemsstaterna har ett liknande system. Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Belgien – rätt att frånträda avtalet under en period på sju arbetsdagar; Frankrike – ångerperiod under sju dagar; Irland – ångerrätt under tio kalenderdagar; Luxemburg – rätt att frånträda avtalet, men endast under en period på två dagar för kreditavtal som ingåtts med en leverantör; Storbritannien – ångerperiod ("cooling-off period") enligt flera olika varianter; Tyskland och Österrike – ångerrätt ("Widerrufsrecht").

Artikeln hindrar inte ett omedelbart utnyttjande av en kredit. Kreditgivaren får av en konsument som utnyttjar sin ångerrätt när krediten redan har utnyttjats begära en ersättning som högst motsvarar det belopp som erhålls om man tillämpar den effektiva räntan på den kredit som utnyttjats, från och med den dag då beloppet utnyttjades till och med den dag då skulden betalats genom återbetalning eller återlämnande av varorna. Denna ersättning kommer att vara nästan obefintlig för obetydliga krediter. Den gör det dock åtminstone möjligt att undvika missbruk och spekulation när det gäller högre belopp. Konsumenten är dessutom skyldig att återlämna de varor som mottagits enligt det kreditavtal som ingåtts med kreditgivaren i de fall då tillhandahållandet av varan regleras i kreditavtalet. Om det görs en juridisk åtskillnad mellan kreditavtalet och köpeavtalet, är konsumenten skyldig att fullgöra köpeavtalet, såvida det inte har slutits under förutsättning att kreditavtalet ingås.

Artikel 12 (Effektiv ränta)

I artikel 12 införs en beräkning av den effektiva räntan. Den ersätter och kompletterar artikel 1a i direktiv 87/102/EEG, i dess lydelse enligt direktiv 90/88/EEG.

Formeln för beräkning av den effektiva räntan i bilaga I bibehålls, med undantag av terminologiska ändringar efter de nya definitioner som införs genom detta förslag till direktiv. En fullständig standardisering föreslås för avrundning och för begreppet "år" så att endast metoden för delar av året bibehålls. I bilaga II ges flera exempel på beräkningar som gör det möjligt att täcka in alla kreditavtal.

Den sammanlagda kreditkostnaden ska inbegripa alla kostnader inklusive kreditränta, ersättningar, provision, skatter och andra avgifter som konsumenten måste betala för krediten, oavsett om dessa kostnader ska betalas till kreditgivaren, kreditförmedlaren, den behöriga myndighet som tar ut skatter på särskilda kreditformer eller till tredje man som har befogenhet att begära ersättning för förmedling eller ingående av ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet.

Två undantag, som redan infördes genom direktiv 90/88/EEG, tas upp i punkt 2: de avgifter som tillämpas om avtalsförpliktelserna inte fullgörs samt kostnader som ska betalas, oavsett om man betalar kontant eller på kredit. Ett förtydligande införs i fråga om vissa "medier" som är kopplade till kreditavtal: kort och konton. Kostnaderna för dessa bör inbegripas i den sammanlagda kreditkostnaden och därmed i den effektiva räntan, såvida inte kreditgivaren i fråga om dessa medel på ett klart och tydligt sätt har angivit de kostnader som hänger samman med kredittransaktionerna och kostnaderna för andra betalningar.

Naturligtvis minskar kreditgivarens risk genom en försäkring som garanterar återbetalning av krediten. Premien för en sådan försäkring bör därför betraktas som en kreditkostnad. Denna princip gäller för vissa försäkringar enligt undantaget i led v i artikel 1a.2 i direktiv 87/102/EEG. Vissa medlemsstater⁽¹⁾ har utvidgat valfriheten till att gälla andra typer av försäkringar eller utvidgat begreppet "sammanlagd kreditkostnad" till att omfatta alla obligatoriska försäkringar, vars premier måste inbegripas i beräkningen av den effektiva räntan. I dessa länder har man konstaterat att konsumenten i praktiken inte har någon valfrihet och att kreditgivaren av försiktighets- eller lönsamhetsskäl föredrar att rutinmässigt avtala om en försäkring, även om konsumenten inte efterfrågar en sådan försäkring. I dessa länder har man dock haft svårt att styrka den obligatoriska karaktären av försäkringar och säkerheter som ska garantera att skulden återbetalas, med hänsyn till att den obligatoriska karaktären var ett krav för att dessa kostnader skulle inbegripas i beräkningsunderlaget. Detta förslag till direktiv syftar till att undvika denna diskussion genom att det automatiskt inbegriper alla försäkringspremier i den sammanlagda kreditkostnaden om försäkringen tecknas i samband med att kreditavtalet ingås.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Medlemsstater som i allmänhet går längre än direktivet och har en mer utvidgad beräkningsgrund – Belgien, Spanien, Frankrike, Nederländerna, Österrike och Sverige. Medlemsstater som har egna lösningar eller inbegriper försäkringskostnader – Belgien, Danmark, Spanien, Frankrike, Nederländerna, Österrike, Sverige och Storbritannien.

Den vinst som uppkommer genom en försäkring mot dödsfall, invaliditet, sjukdom eller arbetslöshet liksom det belopp som motsvarar förtidsbetalningen av kapitalet, ersättning för förtidsbetalning och garantiprovision ska inte inbegripas i den effektiva räntan. Betalningen av dessa belopp är inte avtalad vid ett särskilt datum enligt kreditavtalet och konsumenten har från början i regel inte för avsikt att utföra dessa transaktioner.

Den vinst som uppkommer till följd av en livförsäkring som ska täcka återbetalningen av kapitalet när kreditavtalet löper ut innebär dock att en skyldighet ska fullgöras enligt en tidsfrist och ett avtalat datum, även om villkoren anges i ett biavtal.

I de fall det är nödvändigt bör man för beräkningen av den effektiva räntan utgå från vissa antaganden som anges i punkterna 3, 4 och 5. Dessa antaganden ska meddelas konsumenten varje gång en beräkning har gjorts med hjälp av dessa. Antagandena får bara användas om motsvarande beräkningsfaktorer inte är kända när reklam görs eller information lämnas eller om de inte framgår av avtalsvillkoren eller återbetalningssättet för den beviljade krediten.

Antagandet att det saknas kreditgräns i enlighet med artikel 1a.7 första strecksatsen i direktiv 87/102/EEG utgår. I detta förslag till direktiv föreskrivs att ett sammanlagt kreditbelopp alltid ska finnas och anges. Däremot införs ett antagande som avser kreditutnyttjande. Om en konsument inom ramen för kreditavtalet kan utnyttja krediten när som helst och till vilket belopp som helst, får kreditgivaren i sin beräkning av den effektiva räntan inte på förhand inbegripa dessa faktorer. Kreditgivaren ska då förutsätta ett omedelbart utnyttjande av det sammanlagda kreditbeloppet i sin helhet så att dessa former av kreditavtal kan jämföras med traditionella lån.

I punkt 6 regleras det särskilda fallet *leasing*. I ett sådant kreditavtal föreskrivs i regel faktorer som gör det möjligt att fastställa den finansierade varans restvärde, som ska betalas när konsumenten utnyttjar sin möjlighet att köpa varan. Om kreditavtalet föreskriver bestämmelser som gör det möjligt att på förhand beräkna detta belopp så noga som till den sista centen, ska dessa uppgifter användas för att beräkna den effektiva räntan. Om det i avtalet anges faktorer som bara gör det möjligt att göra en beräkning i efterhand, ska antagandet med en linjär avbetalning av varan tillämpas.

Bilaga III innehåller en formel och flera exempel för beräkning av effekterna av ett obligatoriskt förhandssparande på den effektiva räntan.

Artikel 13 (Sammanlagd utlåningsränta)

Den sammanlagda utlåningsräntan är en räntesats som anger vad kreditgivaren begär för sin kredittjänst, exklusive eventuella avgifter som begärs av tredje man. Den beräknas enligt samma metod som den effektiva räntan och beräkningsunderlaget omfattar bara kreditgivarens egna kostnader. I beräkningsunderlaget ingår bland annat ränta, uppläggningskostnader, administrativa kostnader, försäkringspremier för krediten och i regel de försäkringspremier som konsumenten ska betala i samband med att kreditavtalet ingås om det är kreditgivaren som kräver försäkringen och utser försäkringsgivare. Premien ska däremot inte ingå i beräkningsunderlaget om försäkringen liksom alla andra kompletterande tjänster är valfria. Kostnader som t.ex. hänför sig till säkerheter, notariatskostnader, skatter eller registrering ska heller inte ingå.

Artikel 14 (Kreditränta)

I artikel 2 k definieras begreppet kreditränta som en räntesats exklusive alla andra kostnader. I detta förslag till direktiv införs i huvudsak bestämmelser som gäller ändring av krediträntan. De perioder under vilka krediträntan kan variera ska anges i kreditavtalet. Valet av referensindex eller referensräntesats är fritt, förutsatt att de tillämpas enligt objektiva och tydliga regler som inte kan styras av parterna själva.

Det är bara denna räntesats, exklusive alla andra kostnader, som kan variera, eftersom det är otänkbart att kostnaderna kan variera. Det är svårt att tänka sig att avgifter för ingående eller hantering av ett kreditavtal (t.ex. provision, stämpelskatter och portokostnader) kan variera och än mindre minska. De ökar snarare. Det är bara kapitalkostnaden som kan variera över tiden. Därför är det inte möjligt att tillåta att en "avgift" får variera. Priset för en vara eller tjänst fastställs på förhand och fördelas över tiden. Den kostnad som kreditgivaren har för en eventuell refinansiering av denna transaktion ingår redan i denna "avgift" och kan därför på grund av sin karaktär inte längre variera.

Konsumenten ska informeras om alla ändringar av denna räntesats, t.ex. genom ett kontoutdrag. Genom uppgift om den nya effektiva räntan kan konsumenten få reda på om krediten efter att bestämmelserna för ändringar av räntan har tillämpats har blivit för dyr jämfört med marknadsräntan.

Artikel 15 (Oskäligen villkor)

Uppräkningen i denna artikel ska betraktas som en "svart lista" över särskilda villkor som inte får förekomma i kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet. Den kan inte betraktas som en särskild lista som ska tillämpas i stället för den lista över oskäligen villkor eller den allmänna bestämmelsen i direktiv 93/13/EEG om oskäligen villkor i konsumentavtal. Därför anges det att artikeln ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i direktiv 93/13/EEG på hela avtalet.

Förbudet i artikel 15 a gäller sådan praxis som innebär att en del av de medel som lånas ut måste lämnas som pant, insättning eller garanti eller används för köp av aktier i ett borgensförsäkringsbolag eller finansbolag. Denna praxis leder till att kreditgivaren eller kreditförmedlaren gör en dubbelt så stor vinst.

Bestämmelsen i artikel 15 b ska reglera de situationer då ett kreditavtal erbjuds tillsammans med ett annat avtal som ofta gäller en kompletterande tjänst, t.ex. försäkring, underhåll eller ett transaktionskonto, utan att konsumenten kan avstå från tjänsten eller välja en annan tjänsteleverantör. När konsumenten inte har ett fritt val, ska kostnaderna för detta ingå i den sammanlagda kreditkostnaden.

Bestämmelsen i artikel 15 c innebär att en ändring av den effektiva räntan bara får avse en ändring av krediträntan och inga andra kostnader. Man kan knappast tänka sig att stämpelskatter, uppläggningskostnader, kostnader för kontobesked eller administrativa kostnader skulle kunna variera. En ensidig höjning av kostnaderna förutsätter att det ingås ett nytt kreditavtal.

Bestämmelsen i artikel 15 d syftar till att förbjuda alla orimliga villkor för ränteändringar för konsumenten, t.ex. genom olika beräkningar beroende på om räntan ökar eller minskar eller genom ränte- eller indexförändringssatser som inte är helt objektiva eller som styrs av kreditgivaren.

Förbudet i artikel 15 e gäller en metod som består av att under en inledande tidsperiod tillämpa en "lockränta" eller en nedsatt ränta och därefter en högre grundränta i samband med tillämpningen av bestämmelserna för ränteförändringar. Den angivna räntesatsen ska vara grundräntan och den nedsatta räntan måste meddelas separat.

Bestämmelsen i artikel 15 f gäller s.k. ballongavtal. Denna typ av "avbetalningsplan", med en sista betalning (restvärdet) som är ganska hög, erbjuds främst av captivebolag med syftet att hålla kvar konsumenten vid det egna bilmärket. Dessa avtal leder ofta till en refinansiering eller till att den finansierade varan lämnas som kontantinsats för ett andra bilköp med ett nytt kreditavtal. Det tveksamma med detta är att den slutliga kostnaden kan hindra konsumenten att byta märke.

Artikel 16 (Förtidsbetalning)

Enligt artikel 8 i direktiv 87/102/EEG har konsumenten rätt att betala sin skuld enligt ett kreditavtal innan den överenskomna avtalstiden löpt ut. Denna rätt har justerats genom att det i artikeln föreskrivs följande: Enligt de regler som fastställs av medlemsstaterna skall konsumenten [. . .] ha rätt till rimlig nedsättning av den sammanlagda kostnaden för krediten. Detta innebär att kreditgivaren får begära skäligen ersättning vid förtidsbetalning för att kompensera sina kostnader och den investering han eller hon gått miste om.

Flera medlemsstater har reglerat och till och med förbjudit sådan ersättning⁽¹⁾. Det är svårt att idag motivera en ekonomisk ersättning eller kompensation med tanke på de möjligheter som finns att placera om kapitalet på den internationella kapitalmarknaden. Det föreslås därför först och främst en rätt till förtidsbetalning av såväl hela beloppet som av delar av det.

I strävan att balansera fördelarna för konsumenten och nackdelarna för kreditgivaren (både hanteringen av förtidsbetalningen och återinvesteringen av det mottagna kapitalet) föreslås att en ersättning vid förtidsbetalning till kreditgivaren endast ska föreskrivas om den är objektiv och skäligen och har beräknats på grundval av aktuarieprinciper. Den metod som används måste vara objektiv och automatiskt göra det möjligt att upptäcka de fall då ersättning inte krävs, bland annat när förutsättningarna förbättras, då denna ersättning bör vara "negativ" och i praktiken innebära en vinst för konsumenten. I detta iaktas fullt ut principen om "akutariebaserad rättvisa", som gör det möjligt att på ett bättre sätt tillgodose bägge parterns intressen.

Det föreslås dock att konsumenten inte ska behöva betala någon ersättning för kreditavtal med sådana villkor som inte motiverar någon ersättning:

- Punkt 2 a syftar till att undanta krediter med rörlig kreditränta, där kostnaderna för en eventuell förtidsbetalning till stor del ingår i räntesatsen. Ändringar av räntesatsen måste dock ske under perioder som är kortare än ett år.
- I punkt 2 b undantas krediter som garanteras av en försäkring. Ingen av de berörda parterna har intresse av att behålla krediten. Tvärtom bör de belopp som betalas genom försäkringsavtalet göra det möjligt att häva avtalet.
- Punkt 2 c gäller krediter utan kapitalamortering, t.ex. fortlöpande kredit och i regel alla kreditformer där räntan beräknas i efterhand på grundval av den tid som krediten har utnyttjats. Om det inte föreligger någon skyldighet att betala tillbaka skulden i avbetalningar eller genom periodiska delbetalningar, innebär detta också att någon förtidsbetalning inte kan ske. De kreditavtal med kapitalkonsolidering som avses i artikel 20 undantas från punkt 2 c, eftersom de inbegriper särskilda metoder för slutbetalning och specifika villkor för en separat beräkning av räntor.

Artikel 17 (Överlåtelse av rättigheter)

Denna artikel motsvarar artikel 9 i direktiv 87/102/EEG. Texten har justerats endast för att inbegripa de nya definitionerna och det utökade skyddet för den som ställer en säkerhet. Med en ny fordringsägare avses en part till vilken kreditgivarens rättigheter har överlåtits, t.ex. kreditförsäkringsbolag, inkassoföretag eller företag som arbetar med rediskontering eller värdepapperisering, utan att det enligt den rättsordning som tillämpas behöver röra sig om någon överlåtelse av fordran, subrogation, fullmakt, etc.

Artikel 18 (Förbud att använda växlar och andra värdepapper)

Denna artikel ersätter artikel 10 i direktiv 87/102/EEG och utesluter helt och hållet användning av växlar, löpande skuldebrev och checkar som betalningsmedel och/eller som en form av namnsäkerhet.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): 1. Restriktioner avseende beräkningen och/eller ersättningsbeloppet – Irland, Nederländerna, Belgien, Luxemburg och Storbritannien. 2. Förbud – Frankrike.

Artikel 19 (Solidariskt ansvar)

Denna artikel ersätter artikel 11 i direktiv 87/102/EEG. Artikel 11 har sitt ursprung i ett begrepp i Common Law som benämns "joint and several liability" (solidariskt ansvar), vilket innebär att flera personer tillsammans och enskilt har ett juridiskt ansvar att fullgöra en skyldighet. Den lösning som slutligen valdes i direktiv 87/102/EEG, s.k. subsidiärt ansvar, är en kompromiss som föreskriver att konsumenten under vissa förutsättningar får begära ersättning av kreditgivaren om hans eller hennes klagomål mot säljaren är välgrundat och denne inte ersätter konsumenten. Införlivandet av artikel 11 som sådan i nationell lagstiftning har gjort vissa medlemsstaters lagstiftning ineffektiv. Andra medlemsstater gick längre än bestämmelserna och lät bland annat begreppet exklusivt band mellan kreditgivaren och leverantören⁽¹⁾ utgå.

Konsumenten bör ha rätt att kunna vidta direkta åtgärder mot kreditgivaren i de fall då kreditgivaren både har kommersiella fördelar av att samarbeta med vissa leverantörer och möjlighet att vidta kommersiella åtgärder mot dessa. Om en kreditgivare har ett nära kommersiellt samarbete med en varu- eller tjänsteleverantör, bör inte konsumenten, utan kreditgivaren och leverantören, ansvara för skadan om konsumenten får bristfälliga varor eller tjänster, bara en del av de beställda varorna eller tjänsterna eller inte något alls. Konsumenten bör ha möjlighet att vidta rättsliga åtgärder både mot kreditgivaren och leverantören eller mot båda, för att kunna få tillbaka det belopp som skadan motsvarar.

Det föreslås därför att man helt och hållet väljer lösningen med solidariskt ansvar i de fall då kreditgivaren och leverantören av varan eller tjänsten arbetar tillsammans på marknaden. På så sätt omfattas den situation då leverantören, även subsidiärt, har agerat som kreditförmedlare. Det kan i detta fall förmodas att det finns en överenskommelse på förhand och att kreditgivaren utövar en faktisk kontroll, vilket konsumenten inte längre skulle behöva bevisa. Detta omfattar inte bara krediter för bestämda ändamål i strikt mening utan även alla former av kreditbeviljande eller kontokredit som leverantören erbjuder konsumenten i samband med ett första köp. I detta avseende erinras om att detta förslag till direktiv innehåller en bestämmelse som föreskriver att kreditförmedlarens namn och adress ska anges i kreditavtalet.

Artikel 20 (Kreditavtal med kapitalkonsolidering)

Sedan några år tillbaka har utbudet kompletterats med nya kreditformer med inteckning i fast egendom som antingen kompletteras med livförsäkringar eller knyts till investeringsfonder, vilka i Storbritannien i allmänhet benämns "endowment mortgages". Fram till helt nyligen utnyttjades bara vanliga livförsäkringar för återbetalning av krediter. Den nya tekniken med utnyttjande av fonder innebär dock risker för konsumenten. Liksom för investeringsfonder eller aktieplaceringar beror kapitalkonsolideringen på hur finansmarknaderna utvecklas. Det kan därför hända att kapitalet inte räcker till för att återbetala krediten när huvudkreditavtalet löper ut. Detta kan inte godtas för en produkt som generellt erbjuds till allmänheten. En sådan situation uppstod för övrigt på den brittiska marknaden, vilket fick till följd att konsumenterna fick svårt att betala sina skulder. Det anges därför att kreditgivaren på något sätt ska ansvara för återbetalningen av kapitalet om kapitalkonsolideringen blir otillräcklig, eventuellt med hjälp av en kompletterande försäkring. Punkterna 1 och 2 syftar till att reglera denna situation.

I punkt 3 föreskrivs särskilda regler för beräkning av den effektiva räntan och den sammanlagda utlåningsräntan, som inbegriper alla betalningar som konsumenten ska göra såväl för huvudkreditavtalet som för biavtalet om kapitalkonsolidering.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Storbritannien har ett "rent" system för solidariskt ansvar utan något exklusivt band, men med en lägre och en övre gräns. Andra medlemsstater såsom Frankrike och Tyskland har utvecklat egna system. Belgien, Irland, Frankrike och Luxemburg har ingen lägsta gräns. Nederländerna har en lägre gräns.

Artikel 21 (Kreditavtal i form av fortlöpande kredit eller kontokredit)

I denna artikel föreslås en standardmetod för den information som ska lämnas under den tid som kreditavtalet fullgörs. Genom denna information ska konsumenten t.ex. kunna kontrollera att uppgifterna är riktiga i fråga om utnyttjad kredit, tillämpad kreditränta eller begärda kostnader, i synnerhet för kreditavtal som är knutna till hanteringen av ett konto med krediträntor som beräknas i efterhand.

Artikel 22 (Kreditavtal med obestämd löptid)

I denna artikel föreslås att konsumenten och kreditgivaren ska ha rätt att häva ett kreditavtal med obestämd löptid med en uppsägningstid på tre månader. Det har ansetts att en tidsfrist på tre månader är ett minimikrav för konsumenten, som måste få möjlighet att återbetala all den kredit som utnyttjats. Konsumenten behåller sin rätt att begära skadestånd om kreditgivaren har sagt upp avtalet och konsumenten har lidit skada av detta.

Artikel 23 (Fullgörande av avtal om ställande av säkerhet)

Punkt 1 syftar till att förbjuda avtal om ställande av säkerhet för kreditavtal med obestämd löptid. Den som ställer en säkerhet har ofta bara en tidsbegränsad uppfattning om konsumentens betalningsförmåga. Att kräva att den som ställer en säkerhet ska ställa en "livslång" säkerhet måste betraktas som något som inte alls ligger i dennes intresse och som kan leda till skuldsättning.

I punkterna 2 och 3 begränsas möjligheterna att vidta åtgärder mot den som ställt en säkerhet. I bestämmelserna i detta direktiv läggs tonvikten främst på riskbedömningen avseende konsumenten, medan solvens och riskbedömning avseende den som ställer en säkerhet kommer i andra hand.

Det föreslås därför att kreditgivaren efter en viss tidsfrist inte ska kunna vidta åtgärder mot den som ställt en säkerhet. Kreditgivaren bör i god tid underrätta den som ställt en säkerhet om konsumentens betalningsförsummelser för att den som ställt säkerheten vid behov ska kunna vidta åtgärder så att konsumentens skuldsättning inte förvärras.

Det föreslås vidare att det belopp som täcks av säkerheten bara ska kunna täcka saldot av det sammanlagda kreditbelopp som konsumenten ska betala samt obetalda räntor och eventuella avgifter, men inga andra typer av straffavgifter eller avgifter för avtalsbrott som konsumenten måste betala. De avgifter som i regel ska betalas av konsumenten kan begränsas till detta belopp, om den som ställt en säkerhet omedelbart fullgör sina skyldigheter. Det skulle också vara onormalt om den som ställt en säkerhet skulle betala för de ytterligare påföljder som konsumenten ådrar sig genom att inte fullgöra sina skyldigheter. Om den som ställt en säkerhet däremot dröjer med att fullgöra sina egna skyldigheter, får kreditgivaren av denne kräva dröjsmålsränta och ytterligare straffavgifter, beräknade på den del av det belopp som säkerheten täcker som är obetald.

Artikel 24 (Betalningskrav och verkställighet)

Punkt 1 a i denna artikel ska betraktas som den röda tråden i alla artiklar i det kapitel som gäller kreditavtal som inte fullgörs. Den innehåller en allmän princip om proportionella åtgärder för indrivning av skulder som följer av kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet.

Punkt 1 b syftar till att undvika att konsumenten eller den som ställt en säkerhet omedelbart tvingas betala tillbaka det sammanlagda kreditbeloppet utan att först ha fått möjlighet att åtgärda en eventuell betalningsförsummelse eller att föreslå en uppgörelse i godo för att komma överens om en ny avbetalningsplan. Medlemsstaterna måste uppmuntra berörda parter att lösa tvister utanför domstol.

Två undantag från denna princip föreskrivs i punkt 2, nämligen vid uppenbara bedrägerier och i det särskilda fall då en finansierad vara avyttras, vilket ska likställas med bedrägeri, förutsatt att konsumenten har fått riktig information om kreditgivarens eventuella äganderätt eller förmånsrätt. Det faktum att konsumenten har rest iväg utan att ha lämnat någon adress och till och med rest utomlands, utgör i sig ingen tillräcklig orsak att låta betalningskravet anstå. Man kan exempelvis tänka sig längre vistelser på sjukhus eller institution, administrativa misstag från de kommunala myndigheternas sida eller problem med postgången.

Punkt 1 c gäller åtgärder som kreditgivaren får vidta för att hindra ytterligare kreditutnyttjanden i framtiden. Kreditgivaren kan behöva vidta sådana åtgärder bland annat för att undvika bedrägerier eller uppenbar skuldsättning av konsumenten, som kan ha undanhållit information om andra krediter eller vara föremål för ett civilrättsligt konkursförfarande. Kreditgivaren måste dock underrätta konsumenten om sitt beslut och ange skälen till att ha vidtagit sådana åtgärder så att konsumenten vid behov kan överklaga beslutet till behörig domstol.

I punkt 1 d regleras överlämnandet av avräkningar.

Artikel 25 (Överskridande av det sammanlagda kreditbeloppet och faktiska möjligheter till övertrassering)

Det överskridande som avses i detta direktiv förutsätter att det finns ett kreditavtal. Ett överskridande eller en övertrassering utan att det finns något ursprungligt avtal strider mot de allmänna principerna om försiktighet och information som avses i detta direktiv. I motsats till vad som föreskrivs i artikel 6 i direktiv 87/102/EEG ska avgifter och gällande räntesatser anges i kreditavtalet.

I punkt 1 behandlas frågan om tillåtna överskridanden. Den likställs med faktisk möjlighet till övertrassering. Villkoren avviker inte på något sätt från gällande villkor för kreditavtal, särskilt i fråga om krediträntan och de räntesatser som tillämpas på denna, utom i de fall då det sammanlagda kreditbeloppet tillfälligt överskrider.

I punkt 2 behandlas otillåtna överskridanden. De extra avgifterna ska enligt artikel 10 anges i avtalet genom uppgift om de olika kostnadsposter som inte ingår i beräkningen av den effektiva räntan, men som konsumenten under vissa omständigheter måste betala.

I bägge fallen ska konsumenten informeras om beloppet på kreditöverskridandet och de villkor som gäller för detta. En övertrassering måste åtgärdas inom tre månader, antingen genom ett nytt kreditavtal som anger ett högre sammanlagt kreditbelopp, genom en återgång till den normala situationen, genom något annat sätt att häva avtalet eller genom ett tillfälligt innehållande av möjligheten att utnyttja krediten.

Artikel 26 (Återtagande av varor)

Enligt artikel 7 i direktiv 87/102/EEG kan en domare kontrollera återtagandet av varor, men det ställs inget krav på detta. Rättslig kontroll är nödvändig när det gäller möjligheten att återta finansierade varor i de fall då konsumenten har bemödat sig om att betala tillbaka sin skuld. En sådan kontroll föreslogs i rapporten om tillämpningen av direktiv 87/102/EEG ⁽¹⁾. Även om situationen kan variera beroende på vilka rättsliga bestämmelser som tillämpas (t.ex. avbetalningsköp, lån med övertagande av säljarens rättigheter med ett äganderättsförbehåll från säljarens sida eller hyrköp) och de civila och rättsliga förfaranden som följer av detta, föreslås det ändå att artikel 7 kompletteras med bestämmelser som garanterar medverkan av tredje man ⁽²⁾ i alla kreditavtal när varans marknadsvärde och kreditgivarens ekonomiska intresse uppenbart har fått minskad betydelse jämfört med konsumentens intresse och då konsumenten inte har samtyckt till återtagandet av den finansierade varan.

Artikel 27 (Indrivning)

Denna artikel gäller alla personer som ansvarar för fullgörandet av ett kreditavtal, såväl kreditgivare och kreditförsäkringsbolag som personer som arbetar med indrivning, utom personer som arbetar med indrivning inom ramen för ett rättsligt förfarande och personer som inleder utmätningsförfaranden, t.ex. tjänstemän vid exekutionsväsendet. Bestämmelsen ska inte reglera inkassoföretagen eller skuldsaneringsmedlare, utan syftar till att förbjuda viss praxis i samband med att kreditavtal inte fullgörs.

⁽¹⁾ Rapport om tillämpningen av direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter – KOM(95) 117 slutlig, 11 maj 1995, punkterna 184–188. Rapport med sammanfattning av reaktioner och kommentarer – KOM(97) 465 slutlig, 24 september 1997, punkt II.5.

⁽²⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): Belgien, Irland, Nederländerna, Luxemburg och Storbritannien.

I punkt 1 återkommer den princip som finns i artikel 10, nämligen att avgifterna vid eventuella avtalsbrott ska anges i kreditavtalet eller avtal om ställande av säkerhet och att de personer som ansvarar för indrivningsverksamheten inte får kräva mer än vad som där har fastställts.

I punkt 2 förtecknas olaglig praxis:

- Användning av kuvert som är märkta med ord eller förkortningar som ger intrycket av att det handlar om ett brev från en officiell instans, t.ex. från en rättslig myndighet eller en skuldsaneringsmyndighet.
- Brev som hotar konsumenten eller den som ställt en säkerhet med utmätning eller straffrättsliga påföljder när sådana åtgärder inte är möjliga.
- Indrivningsverksamhet som inte följer de förfaranden för återtagande av varan som avses i artikel 26 eller som leder till högre kostnader än de som föreskrivs enligt kreditavtalet.
- Handlingar som kan likställas med intrång i privatlivet hos konsumenten eller den som ställt en säkerhet, bl.a. trakasserier när skulden bestrids eller är betald, indirekta trakasserier genom att ta kontakt med personer som står nära konsumenten eller den som ställt säkerheten, t.ex. grannar, familjemedlemmar eller arbetsgivare. Den typ av handlingar som avses i punkt 2 f ska inbegripa frågor om personuppgifter, bland annat om konsumentens betalningsförmåga, liknande de uppgifter som avses i artikel 7 i detta direktiv. Offentliga uppgifter om adressändring omfattas i regel inte.

Artikel 28 (Registrering av kreditgivare och kreditförmedlare)

Denna artikel ersätter och kompletterar artikel 12 i direktiv 87/102/EEG. Det föreslås att alla tre alternativ enligt artikel 12.1 ska vara obligatoriska ⁽¹⁾. En striktare kontroll av kreditgivare och kreditförmedlare förutsätter en registrering av dessa personer, att kontroller genomförs, att det vid behov är möjligt att innehålla eller dra in deras tillstånd och att information lämnas om eventuella klagomål. Enligt denna artikel ska därför kreditgivare och kreditförmedlare låta registrera sig vid en institution eller myndighet, som utövar tillsyn över kreditgivare och kreditförmedlare och bland annat ser till att övervaka efterlevnaden av de bestämmelser i detta direktiv som gäller dem.

Det finns ett stort problem när det gäller den information som säljarna ska lämna till konsumenten. De har ofta inte de grundkunskaper som krävs för att sälja de finansiella produkter de erbjuder och medlemsstaternas kontroll av dessa personer och kravet på kvalitet på den information som de lämnar och av deras lämplighet att erbjuda krediter är ofta bristfällig. Den lösning som föreslås är att de ska betraktas som kreditförmedlare samtidigt som kreditgivare som anlitar säljare som distributionskanal för sina kreditavtal görs ansvariga, särskilt när det gäller den förhandsinformation och rådgivningsskyldighet som avses i artikel 6 i detta direktiv och som kreditförmedlarna ska ansvara för. Samma ställning föreskrivs för oberoende ombud. En säljare får fortfarande arbeta utan att stå under någon direkt kontroll av en kreditgivare, men då krävs tillstånd.

Liksom i direktiv 87/102/EEG föreskrivs vissa undantag för kreditgivare och kreditförmedlare som bör betraktas som kreditinstitut enligt artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut.

Artikel 29 (Kreditförmedlarnas skyldigheter)

I denna artikel föreskrivs särskilda bestämmelser för alla kreditförmedlare.

Bestämmelsen i a ska göra det möjligt att identifiera kreditförmedlaren. Konsumenten ska få korrekt information om kreditförmedlaren ställning och befogenheter samt om endast denne kreditförmedlare samarbetar med kreditgivaren, så att konsumenten inte tror att kreditförmedlaren är en kreditgivare.

⁽¹⁾ Liknande eller jämförbar lagstiftning i medlemsstaterna (ej fullständig förteckning): I Irland, Storbritannien och Belgien är alla tre alternativen obligatoriska. I Nederländerna finns ett system med tillstånd och kontroll av kreditgivare, inklusive en redogörelse för deras distributionskanaler, samt en särskild lag om kreditförmedlare.

Bestämmelsen i b syftar till att undvika att kreditförmedlaren får konsumenten att avtala om kreditbelopp som överstiger dennes återbetalningsförmåga eller att sammanföra skulder som är till nackdel för konsumenten, särskilt genom att samtidigt ansöka om två eller tre krediter för att få ett sammanlagt kreditbelopp från flera kreditgivare. Varje kreditansökan kan gälla ett litet belopp som i sig kan vara godtagbart för alla kreditgivare, även om ingen kreditgivare skulle acceptera att finansiera den sammanlagda kredit som söks. Kreditgivaren bör därför upplysas om detta. I b föreslås därför att kreditförmedlaren ska vara skyldig att informera alla kreditgivare som på förhand har kontaktats angående ett erbjudande eller ett kreditavtal och uppge den sammanlagda kredit som konsumenten ansöker om.

Bestämmelserna i c reglerar ersättningen till kreditförmedlaren. Kreditförmedlarens provision måste ingå i den effektiva räntan. En kreditförmedlare bör inte kunna begära ersättning direkt av konsumenten för en kreditansökan eller begäran om upplysningar, såvida inte följande tre villkor är uppfyllda:

- Kreditgivaren måste informeras genom en uppgift om ersättningsbeloppet i kreditavtalet.
- Kreditförmedlaren får inte ta emot någon provision av konsumenten om kreditförmedlaren avlönas av kreditgivaren.
- Kreditavtalet måste ingås.

Artikel 30 (Maximal harmonisering och direktivbestämmelsernas tvingande karaktär)

I punkt 1 anges principen om en total harmonisering. Om inget annat föreskrivs, får medlemsstaterna inte föreskriva andra bestämmelser för de aspekter som regleras i detta direktiv. Sådana undantag föreskrivs i artikel 33 när det gäller bevisbörda och i artikel 8.4 i fråga om upprättande av en central databas med "positiva" uppgifter. Nationella bestämmelser om högsta effektiv ränta eller ockerränta eller andra typer av fastställande eller bedömning av högsta ränta eller ockerränta får fortsätta att tillämpas. Detta regleras inte i detta direktiv.

Punkt 2 ersätter artikel 14.1 i direktiv 87/102/EEG och inför begreppet "den som ställer en säkerhet".

Genom punkt 3 bibehålls artikel 14.2, men med ett annat exempel. Det ursprungliga exemplet skulle visa fördelningen av det sammanlagda kreditbeloppet på flera avtal, vilkas nedre kreditgränser gjorde det möjligt att göra ett undantag. I detta förslag till direktiv har alla hänvisningar till nedre kreditgränser inom ramen för tillämpningsområdet utgått. Det är dock viktigt att undvika kringgående av undantagen enligt artikel 3, särskilt de undantag som gäller bostadskrediter och hyresavtal. De transaktioner som avses i detta direktiv bör därför integreras i dessa avtal. Om en konsument ansöker om att få utnyttja en kredit inom ramen för sin bostadskredit eller om en konsument enligt sitt hyresavtal har en faktisk möjlighet att köpa bostaden, och detta kreditutnyttjande ger konsumenten möjlighet att finansiera ett bilköp, ska bestämmelserna i direktivet tillämpas. Medlemsstaterna uppmanas att undvika en sådan snedvridning.

I punkterna 4 och 5 föreskrivs att bestämmelserna i direktivet är tvingande. I punkt 4 anges att konsumenterna aldrig kan avstå från de rättigheter som de medges och som föreskrivs i detta direktiv.

Punkt 5 ska garantera att konsumenterna inte berövas de rättigheter de får enligt detta direktiv på grund av att ett tredje lands lag tillämpas på kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet. Avtalet måste dock ha en nära anknytning till en eller flera medlemsstaters territorium för att bestämmelsen ska kunna tillämpas. Liknande bestämmelser med samma ordalydelser föreskrivs i direktiv 93/13/EG om oskäliga villkor i konsumentavtal, direktiv 97/7/EG om distansavtal och i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

Artikel 31 (Påföljder)

I artikel 31 i detta förslag till direktiv föreskrivs att medlemsstaterna får föreskriva lämpliga påföljder när näringsidkare inte följer de nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med detta direktiv. I första hand gäller det bortfallen ränta och/eller påföljder samt indragning av tillstånd.

Artikel 32 (Prövning utanför domstol)

Artikel 32 syftar till att underlätta gränsöverskridande tvistlösning utanför domstol genom att den uppmanar medlemsstaterna att verka för samarbete mellan de organ som är ansvariga för tvistlösning utanför domstol. En samarbetsåtgärd som skulle kunna tänkas i detta avseende är möjligheten för en konsument att vända sig till ett organ för tvistlösning utanför domstol i sitt bosättningsland, som skulle ta kontakt med motsvarande organ i det land från vilket varan eller tjänsten har levererats. Detta skulle innebära att konsumenten inte själv behöver vända sig till en annan medlemsstat för tvistlösningen. Artikel 32 är formulerad enligt liknande ordalydelser som i andra direktiv, t.ex. i artikel 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiv 97/7/EG och 98/27/EG, vilka uppmantrar till tillämpning av principen om prövning utanför domstol i alla berörda parterers intresse.

Artikel 33 (Bevisbördan)

Artikel 33 är formulerad enligt liknande ordalydelser som i direktiv 97/7/EG och artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [...] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 97/7/EEG samt direktiv 90/619/EG och 98/27/EG. De preciseringar som görs är nödvändiga bland annat för att klargöra begreppet "kreditförmedlare". Det förutsätts att kreditförmedlaren får ersättning för sin verksamhet och medlemsstaterna får föreskriva att konsumenterna inte behöver styrka detta.

Artikel 34 (Löpande avtal)

Genom denna artikel införs övergångsbestämmelser för att undvika att detta direktiv tillämpas på löpande avtal, särskilt kreditavtal med lång eller obestämd löptid. Även om man inte i efterhand kan kräva obligatoriska uppgifter i kreditavtal, ansvarsregler eller information innan avtalet ingås, kan och bör dock många bestämmelser tillämpas på löpande kreditavtal, särskilt i fråga om den information som ska lämnas till konsumenten och den som ställer en säkerhet under den tid då kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet löper och när avtalsförpliktelse inte fullgörs.

Artikel 36 (Upphävande)

Artikel 36 innehåller formella bestämmelser om upphävande av direktiv 87/102/EEG, i dess lydelse enligt direktiven 90/88/EEG och 98/7/EG, eftersom det ersätts av detta direktiv.

Artiklarna 35, 37 och 38 (Införlivande – Ikraftträdande – Adressater)

Artiklarna innehåller sedvanliga bestämmelser och ordalydelser som inte kräver några särskilda kommentarer.

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yt-
rande,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget, och

av följande skäl:

- (1) Kommissionen lade 1995 fram en rapport ⁽¹⁾ om tillämpningen av rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter ⁽²⁾ och inledde därefter ett omfattande samråd med berörda parter. Under 1997 lade kommissionen fram en sammanfattning av kommentarer till denna rapport ⁽³⁾. En andra rapport sammanställdes 1996 ⁽⁴⁾ om tillämpningen av rådets direktiv 90/88/EEG av den 22 februari 1990 om ändring av direktiv 87/102/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter ⁽⁵⁾.
- (2) Av rapporterna och samråden framgår att det i allmänhet fortfarande finns stora skillnader i medlemsstaternas lagstiftning om krediter till fysiska personer, särskilt i fråga om konsumentkrediter. Analysen av de nationella författningar genom vilka direktiv 87/102/EEG genomförs visar att medlemsstaterna ansett att det skydd som direktivet ger är otillräckligt. De har därför i sin genomförandelagstiftning beaktat andra kreditformer eller nya kreditavtal som inte omfattas av direktivet. Det är lämpligt att föregripa de reformer av nationell lagstiftning som flera medlemsstater planerar och föreskriva en harmoniserad ram på gemenskapsnivå.
- (3) Den praktiska och rättsliga situation som följer av skillnaderna i nationell lagstiftning innebär dels att konkurrensen mellan kreditgivare i gemenskapen snedvrids, dels att konsumenternas möjligheter att få en kredit i en annan

medlemsstat inskränks. Denna snedvridning och inskränkning påverkar i sin tur storleken och karaktären på de gränsöverskridande krediter som efterfrågas, vilket kan leda till att efterfrågan på varor och tjänster påverkas. Skillnader i lagstiftning och praxis leder också till att konsumenten inte får samma skydd i alla medlemsstater.

- (4) Under de senaste åren har de kreditformer som erbjuds till och utnyttjas av konsumenter avsevärt förändrats. Nya kreditinstrument har vuxit fram och fortsätter att utvecklas. Det är därför lämpligt att anpassa, ändra och komplettera gällande bestämmelser och att utvidga deras tillämpningsområde.
- (5) Upprättandet av en mer öppen och effektiv inre marknad för krediter bör främjas. Det är viktigt att denna marknad ger ett så gott konsumentskydd att den fria rörligheten för krediterbjudanden kan fungera under bästa möjliga förutsättningar både för dem som erbjuder och för dem som efterfrågar tjänsterna. Detta mål innebär att man måste sträva efter en så omfattande harmonisering som möjligt som tillförsäkrar alla konsumenter i gemenskapen ett högt konsumentskydd som tillvaratar deras intressen och ger dem en lika omfattande information.
- (6) Med hänsyn till den ökande diversifieringen av kreditformer och kreditgivare, bör som kreditförmedlare betraktas varje person som lämnar upplysningar om en konsument och mot betalning medverkar till att ett kreditavtal ingås, oavsett i vilken form betalningen sker. Advokater och notarier bör dock i regel inte betraktas som kreditförmedlare när konsumenten begär rådgivning av dem om ett kreditavtals omfattning eller när de hjälper till att upprätta eller bestyrka ett avtal, under förutsättning att deras funktion begränsas till juridisk rådgivning och att de inte hänvisar sina kunder till bestämda kreditgivare.
- (7) Kreditavtal som är avsedda för köp eller ombyggnad av fast egendom bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde. Denna kreditform är av särskild karaktär och behandlas i en rekommendation från kommissionen av den 1 mars 2001 om förhandsinformation som skall lämnas av långgivare som erbjuder bostadslån ⁽⁶⁾.
- (8) Med tanke på de ekonomiska riskerna bör situationen för enskilda personer som ställer säkerheter regleras i särskilda bestämmelser som garanterar en informations- och skyddsnivå jämförbar med den som föreskrivs för konsumenterna.

⁽¹⁾ KOM(95) 117 slutlig.

⁽²⁾ EGT L 42, 12.2.1987, s. 48. Direktivet senast ändrat genom direktiv 98/7/EG (EGT L 101, 1.4.1998, s. 17).

⁽³⁾ KOM(97) 465 slutlig.

⁽⁴⁾ KOM(96) 79 slutlig.

⁽⁵⁾ EGT L 61, 10.3.1990, s. 14.

⁽⁶⁾ EGT L 69, 10.3.2001, s. 25.

- (9) Rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om vilseledande och jämförande reklam ⁽¹⁾ skall garantera ett skydd när det gäller uppgifter om belopp, kostnad och ränta i reklam eller reklamerbjudanden för ett kreditavtal. Detta skall i praktiken innebära att beloppet, kostnaden eller räntesatsen åtföljs av beräkningsfaktorer som gör det möjligt att bedöma den information som ges i siffror inom ramen för konsumentens samtliga förpliktelser enligt ett kreditavtal.
- (10) För att säkerställa ett verkligt konsumentskydd är det nödvändigt att föreskriva strängare bestämmelser för icke önskad hemförsäljning när det gäller kreditavtal än vad som föreskrivs i rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler ⁽²⁾.
- (11) Bestämmelserna i detta direktiv bör tillämpas utan att det påverkar bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter ⁽³⁾. I vissa fall bör man dock överväga att införa särskilda bestämmelser för insamling och behandling av de personuppgifter som behövs för kreditprövningen.
- (12) För att bidra till att minska kreditrisken såväl för kreditgivaren som för konsumenten visar erfarenhet och praxis nyttan med relevant och tillförlitlig information om eventuella betalningsförsummelser. Medlemsstaterna bör se till att det inom deras territorier finns en offentlig eller privat central databas, eventuellt i form av ett nätverk av databaser. I databasen eller nätverket bör de konsumenter och personer som ställt en säkerhet i medlemsstaten och som gör sig skyldiga till betalningsförsummelser registreras. För effektivitetens skull bör kreditgivarna vara skyldiga att konsultera den centrala databasen innan konsumenten eller den som ställer en säkerhet gör något åtagande. För att undvika en snedvridning av konkurrensen mellan kreditgivare bör personer eller företag ha tillgång till den centrala databasen i en annan medlemsstat på samma villkor som personer eller företag i denna medlemsstat, antingen direkt eller via den centrala databasen i den egna medlemsstaten.
- (13) För att garantera att informationen förblir konfidentiell och personuppgifterna skyddas är det viktigt att de uppgifter som erhålls bara får användas för en bedömning av
- riskan att konsumenten eller den som ställt en säkerhet inte fullgör sina skyldigheter. All annan bearbetning eller användning av personuppgifter som erhålls genom den centrala databasen bör vara förbjuden. För att undvika alla risker bör uppgifterna förstöras omedelbart efter det att kreditavtalet ingåtts eller kreditansökan avslagits.
- (14) För att konsumenten skall kunna fatta ett välgrundat beslut måste konsumenten innan avtalet ingås få god information om villkor och kostnader för krediten samt om sina skyldigheter. För att åstadkomma full öppenhet och för att göra det möjligt att jämföra krediterbjudanden bör denna information bland annat inbegripa uppgifter om den effektiva räntan för krediten med hjälp av ett exempel och om den sammanlagda utlåningsräntan.
- (15) På grund av kreditinstrumentens tekniska och juridiska komplexitet bör det föreskrivas en allmän rådgivningsskyldighet för kreditförmedlaren och kreditgivaren så att konsumenten kan göra ett välgrundat val bland de kreditformer som erbjuds. Enligt principen om "ansvarsfull utlåning" bör kreditgivaren även kontrollera att konsumenten eller den som ställer en säkerhet kan fullgöra nya åtaganden.
- (16) Villkoren i ett kreditavtal kan i vissa fall vara ofördelaktiga för konsumenten. Ett bättre konsumentskydd bör garanteras genom att vissa krav uppställs som skall gälla alla kreditformer. Kreditavtalet bör bekräfta och komplettera den information som lämnats innan kreditavtalet ingicks, till exempel med hjälp av en avbetalningsplan och uppgift om avgifter när avtalsförpliktelser inte fullgörs.
- (17) Eftersom villkoren i kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet är av en särskild beskaffenhet, är det lämpligt att, för hela avtalet, ange de villkor som skall betraktas som oskäligen, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal ⁽⁴⁾.
- (18) För en tillnärmning av bestämmelserna för utövandet av ångerrätten på liknande områden är det nödvändigt att föreskriva en ångerrätt utan påföljder och utan något krav på att ange några skäl enligt villkor som liknar dem i Europaparlamentets och rådets direktiv av den [. . .] om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

⁽¹⁾ EGT L 250, 19.9.1984, s. 17. Direktivet ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/55/EG (EGT L 290, 23.10.1997, s. 18).

⁽²⁾ EGT L 372, 31.12.1985, s. 31.

⁽³⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽⁴⁾ EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

- (19) För att främja upprättandet av en väl fungerande inre marknad och garantera en hög skyddsnivå för konsumenterna i hela gemenskapen är det lämpligt att justera metoden för beräkning av den effektiva räntan och att fastställa vilka poster i den sammanlagda kreditkostnaden som skall ingå i denna beräkning. Den effektiva räntan är ett instrument som gör det möjligt för konsumenten att vid en bestämd tidpunkt kunna jämföra och bedöma de ekonomiska konsekvenserna av de åtaganden som följer av ingåendet av ett kreditavtal. Den sammanlagda kreditkostnaden bör därför inbegripa alla kostnader som konsumenten måste betala för krediten, oavsett om dessa kostnader skall betalas till kreditgivaren, kreditförmedlaren eller någon annan tredje part. Även om konsumenten tecknar en frivillig försäkring i samband med ingåendet av kreditavtalet, bör kostnaderna för denna försäkring inbegripas i den sammanlagda kreditkostnaden.
- (20) Konsumenten bör i form av en uppgift om sammanlagd utlåningsränta även få information om de belopp som skall betalas till kreditgivaren, exklusive de belopp som skall betalas till tredje man. Genom denna räntesats kan konsumenten jämföra kreditgivarens kostnader för de produkter som denne erbjuder och de olika produkter som erbjuds på marknaden.
- (21) Konsumenten bör ha rätt att betala sin skuld i förtid. Oavsett om förtidsbetalningen avser hela skulden eller delar av den, bör kreditgivaren i detta fall bara kunna begära en skälig och objektiv ersättning, såvida återbetalningen inte medför en motsvarande ekonomisk förlust för kreditgivaren.
- (22) Om en varu- eller tjänsteleverantör som medverkar till att ett kreditavtal ingås kan betraktas som en kreditförmedlare, bör konsumenten ha vissa rättigheter gentemot kreditgivaren utöver de sedvanliga avtalsenliga rättigheterna som gäller gentemot varu- eller tjänsteleverantören.
- (23) Överlåtelse av kreditgivarens rättigheter enligt kreditavtalet bör inte få leda till att situationen försämras för konsumenten eller den som ställer en säkerhet. Av samma skäl bör en kreditgivare som erbjuder ett kreditavtal med kapitalkonsolidering svara för risken om den tredje man som skall konsolidera kapitalet inte fullgör sina skyldigheter.
- (24) Det är lämpligt att införa gemensamma bestämmelser för de åtgärder som skall vidtas när kreditavtal inte fullgörs. I synnerhet bör viss indrivningspraxis som är uppenbart oproportionerlig betraktas som olaglig.
- (25) För att säkerställa öppenhet och stabilitet på marknaden är det viktigt att medlemsstaterna beslutar om lämpliga åtgärder för att registrera personer som erbjuder krediter eller medverkar som kreditförmedlare för ingående av kreditavtal, i syfte att kontrollera eller utöva tillsyn över kreditgivare och kreditförmedlare samt för att göra det möjligt för konsumenterna att klaga på kreditavtal eller kreditvillkor.
- (26) För att på lång sikt säkerställa att konsumenter och de som ställer säkerheter kan tillvarata sina intressen, bör kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet till deras nackdel inte få avvika från de bestämmelser som antas för att genomföra detta direktiv eller motsvarande bestämmelser.
- (27) Det här direktivet respekterar de grundläggande rättigheterna och de principer som erkänns bland annat i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet bör främst syfta till att garantera fullt iakttagande av bestämmelserna om skydd av personuppgifter, skydd av äganderätten, skydd mot diskriminering, skydd av privatlivet och konsumentskydd enligt artiklarna 8, 17, 21, 33 och 38 i stadgan.
- (28) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att fastställa bestämmelser för att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (29) Medlemsstaterna bör besluta om de påföljder som skall tillämpas vid överträdelser av bestämmelserna i detta direktiv och se till att de verkställs. Dessa påföljder skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.
- (30) Direktiv 87/102/EEG bör därför upphävas och ersättas.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, DEFINITIONER OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att harmonisera medlemsstaternas lagar och andra författningar om kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet som ingås av konsumenter.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *konsument*: en fysisk person som i de transaktioner som omfattas av detta direktiv handlar med avsikter som kan anses ligga utanför hans närings- eller yrkesverksamhet.
- b) *kreditgivare*: en fysisk eller juridisk person som lämnar eller förbinder sig att lämna en kredit inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet.
- c) *kreditavtal*: ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller förbinder sig att lämna en konsument en kredit i form av betalningsansånd, lån eller annat liknande betalningssätt. Avtal om fortlöpande tillhandahållande av en tjänst eller nyttighet som konsumenten har rätt att betala i poster skall så länge som de tillhandahålls inte betraktas som kreditavtal i detta direktivs mening.
- d) *kreditförmedlare*: en fysisk eller juridisk person som mot betalning bedriver en stadigvarande förmedlingsverksamhet som består i att presentera eller erbjuda kreditavtal, att utföra andra förberedande arbeten före avtalets ingående eller att ingå avtal. Betalningen kan ske i pengar eller utgöras av någon annan form av avtalad ekonomisk förmån.
- e) *avtal om ställande av säkerhet*: ett biavtal som ingås av en person som ställer en säkerhet och som garanterar eller utlovar att garantera fullgörandet av skyldigheter avseende en kredit som beviljats en fysisk eller juridisk person.
- f) *den som ställer en säkerhet*: en konsument som ingår ett avtal om ställande av säkerhet.
- g) *konsumentens sammanlagda kreditkostnad*: samtliga kostnader inklusive kreditränta, ersätningar, provision, skatter och alla andra avgifter som konsumenten måste betala för krediten.
- h) *effektiv ränta*: konsumentens sammanlagda kreditkostnad, uttryckt i procent per år av den sammanlagda kredit som beviljats.
- i) *belopp som skall betalas till kreditgivaren*: samtliga obligatoriska kostnader som är knutna till kreditavtalet och som konsumenten skall betala till kreditgivaren.
- j) *sammanlagd utlåningsränta*: de belopp som skall betalas till kreditgivaren, uttryckta i procent per år av det sammanlagda kreditbeloppet.
- k) *kreditränta*: en procentuell och periodisk räntesats som under en bestämd period tillämpas på det utnyttjade kreditbeloppet.
- l) *restvärde*: priset för att köpa den finansierade varan när köpmöjligheten utnyttjas eller när äganderätten överläts.
- m) *kreditutnyttjande*: ett kreditbelopp som ställs till konsumentens förfogande i form av betalningsansånd, lån eller annat liknande betalningssätt.
- n) *sammanlagt kreditbelopp*: övre kreditgräns eller summan av alla kreditutnyttjanden som kan beviljas.
- o) *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten att bevara information, som riktas till denne personligen, på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen.
- p) *tredje man som skall konsolidera kapitalet*: en annan fysisk eller juridisk person än kreditgivaren eller konsumenten, som i ett biavtal till kreditavtalet förbinder sig att till förmån för konsumenten eller kreditgivaren konsolidera det kapital som skall återbetalas enligt detta kreditavtal.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv gäller kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet.
2. Direktivet gäller inte följande kreditavtal och motsvarande avtal om ställande av säkerhet:
 - a) Kreditavtal avseende kredit för köp eller ombyggnad av fast egendom som konsumenten äger eller avser att köpa och för vilken det som säkerhet finns en inteckning i fastigheten eller en sedvanlig säkerhet för detta ändamål i en medlemsstat.
 - b) Hyresavtal i vilka det föreskrivs att äganderätten inte kan övergå till den som hyr eller till dennes rättsinnehavare.
 - c) Kreditavtal enligt vilka konsumenten skall betala tillbaka krediten genom en engångsbetalning inom en period som inte får överstiga tre månader och för vilka ingen ränta eller andra avgifter begärs.
 - d) Följande kreditavtal uppfyller dessa krav:
 - i) Kreditavtal som ingås som en biverksamhet, dvs. utanför kreditgivarens huvudsakliga närings- eller yrkesverksamhet.

- ii) Kreditavtal som beviljas till en lägre effektiv ränta än marknadsräntan.
- iii) Kreditavtal som inte erbjuds generellt till allmänheten.
- e) Kreditavtal som ingås med sådana värdepappersföretag som avses i artikel 1.2 i rådets direktiv 93/22/EEG ⁽¹⁾ och som syftar till att göra det möjligt för en investerare att genomföra en transaktion med hjälp av ett eller flera av de instrument som förtecknas i avsnitt B i bilagan till detta direktiv, när det företag som beviljar krediten medverkar i transaktionerna.

KAPITEL II

INFORMATION OCH PRAXIS INNAN AVTAL INGÅS

Artikel 4

Reklam

Utan att det påverkar tillämpningen av rådets direktiv 84/450/EEG, skall all reklam och alla erbjudanden som anslås i affärslokaler och som innehåller information om kreditavtal, särskilt om kreditränta, sammanlagd utlåningsränta och effektiv ränta, lämnas på ett tydligt och begripligt sätt, särskilt med iakttagande av principerna för god affärsed. Det kommersiella syftet med sådan information skall klart och tydligt framgå.

Artikel 5

Förbud att ingå kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet utanför fasta affärslokaler

Ingående av kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet utanför fasta affärslokaler under sådana omständigheter som avses i artikel 1 i direktiv 85/577/EEG skall vara förbjudet.

Artikel 6

Ömsesidig förhandsinformation och rådgivningsskyldighet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 95/46/EG, särskilt artikel 6 i detta, får kreditgivaren eller kreditförmedlaren av konsumenter som vill ingå kreditavtal eller av dem som ställer en säkerhet bara begära sådana uppgifter som är relevanta och nödvändiga för att bedöma deras ekonomiska situation och återbetalningsförmåga.

Konsumenten och den som ställer säkerheten skall vara skyldiga att svara på en sådan begäran om upplysningar på ett exakt och fullständigt sätt.

⁽¹⁾ EGT L 141, 11.6.1993, s. 27.

2. Kreditgivaren eller kreditförmedlaren skall lämna all nödvändig information om det planerade kreditavtalet till konsumenten på ett exakt och fullständigt sätt. Konsumenten skall ha rätt att få denna information på papper eller på något annat varaktigt medium innan kreditavtalet ingås.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 5 i direktiv ... [om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG], skall informationen inbegripa en kortfattad men tydlig beskrivning av produkten, dess fördelar och eventuella nackdelar. Den information som lämnas skall särskilt gälla följande:

- a) Begärda säkerheter och försäkringar.
- b) Kreditavtalets löptid.
- c) Delbetalningarnas storlek, antal och periodicitet.
- d) Fasta avgifter och engångsavgifter, inklusive sådana ytterligare avgifter som konsumenten måste betala i samband med ingåendet av ett kreditavtal, t.ex. skatter, administrativa avgifter, juristarvoden och expertarvoden som avser de begärda säkerheterna.
- e) Det sammanlagda kreditbeloppet och villkoren för utnyttjandet av krediten.
- f) Eventuell uppgift om kontantpriset för den finansierade varan eller tjänsten, kontantinsatsen och restvärdet.
- g) Eventuell uppgift om kreditränta, gällande villkor för denna räntesats, alla referensindex eller referensräntor som gäller den ursprungliga krediträntan samt perioder, villkor och bestämmelser för ändringar.
- h) Effektiv ränta och sammanlagd utlåningsränta med hjälp av ett exempel som innehåller alla de ekonomiska uppgifter och antaganden utifrån vilka dessa räntesatser har beräknats.
- i) Ångerfrist.

I de fall som avses i artikel 3.3 i direktiv ... [om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG], skall denna information åtminstone inbegripa de uppgifter som avses i c, e och h i denna punkt.

3. Kreditgivaren eller kreditförmedlaren skall, när det gäller de kreditavtal de erbjuder eller till vilka de vanligen medverkar, söka efter de kreditformer och kreditbelopp som är lämpligast med hänsyn till konsumentens ekonomiska situation, fördelarna och nackdelarna med den erbjuda produkten och kreditens ändamål.

4. Punkterna 1, 2 och 3 skall inte gälla varu- eller tjänsteleverantörer som bara medverkar subsidiärt som kreditförmedlare.

KAPITEL III

SKYDD AV PRIVATLIVET

Artikel 7

Insamling och behandling av uppgifter

Personuppgifter som samlas in om konsumenter, om dem som ställer säkerheter och om andra personer som medverkar i ingåendet eller hanteringen av avtal som omfattas av detta direktiv, särskilt de uppgifter som avses i artikel 6.1, får inte behandlas för annat ändamål än för att bedöma personernas ekonomiska situation och återbetalningsförmåga.

Artikel 8

Central databas

1. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 95/46/EG, skall medlemsstaterna se till att det inom deras territorier finns en central databas i vilken de konsumenter och de som ställt säkerheter och gjort sig skyldiga till betalningsförsummelse registreras. Denna databas får drivas i form av ett nätverk av databaser.

Kreditgivarna skall konsultera den centrala databasen innan konsumenten eller den som ställer säkerheten gör något åtagande, inom de begränsningar som avses i artikel 9.

Konsumenten eller den som ställt en säkerhet skall på begäran, utan dröjsmål och kostnadsfritt informeras om resultatet av varje konsultation.

2. Tillgång till den centrala databasen i en annan medlemsstat skall säkerställas enligt samma villkor som gäller för företag och personer i denna medlemsstat, antingen direkt eller via den centrala databasen i den egna medlemsstaten.

3. Personuppgifter som erhålls enligt punkt 1 får inte behandlas för annat ändamål än för att bedöma den ekonomiska situationen och återbetalningsförmågan hos konsumenten och den som ställt en säkerhet. Dessa uppgifter skall förstöras omedelbart efter det att kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet ingåtts eller omedelbart efter det att kreditgivaren avslagit kreditansökan eller den säkerhet som ställts.

4. I den centrala databas som avses i punkt 1 får kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet registreras.

KAPITEL IV

INGÅENDE AV KREDITAVTAL OCH AVTAL OM STÄLLANDE AV SÄKERHET

Artikel 9

Ansvarsfull utlåning

När kreditgivaren ingår ett kreditavtal eller ett avtal om ställande av säkerhet, eller höjer det sammanlagda kreditbeloppet eller det belopp som säkerheten skall täcka, skall det förutsättas att kreditgivaren med hjälp av alla medel som står till dennes förfogande först har bedömt att konsumenten eller den som ställer säkerheten rimligen kommer att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt avtalet.

Artikel 10

Information som skall ges i kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet

1. Kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet skall upprättas i pappersform eller på något annat varaktigt medium.

Alla avtalsparter, inklusive kreditförmedlaren och den som ställt en säkerhet, skall få ett exemplar av kreditavtalet. Den som ställt en säkerhet skall få ett exemplar av avtalet om ställande av säkerhet.

Avtalen skall innehålla uppgifter om huruvida den konsument som är part i avtalet har tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol och om hur konsumenten i så fall skall gå till väga.

2. I kreditavtalet skall följande anges:

- a) De avtalslutande parternas identitet och adress samt den medverkande kreditförmedlarens identitet och adress.
- b) De uppgifter som anges i artikel 6.2, den effektiva ränta och utlåningsränta som beräknades vid den tidpunkt då kreditavtalet ingicks på grundval av alla ekonomiska uppgifter och antaganden som gäller för avtalet.
- c) Om kapitalet skall amorteras, en sammanställning i form av en amorteringsplan med information om de delbetalningar som skall göras samt under vilka tidsperioder och villkor dessa belopp skall betalas.
- d) Om avgifter och räntor skall betalas utan att kapitalet amorteras, en sammanställning med information om under vilka tidsperioder och villkor krediträntor och andra fasta avgifter och engångsavgifter skall betalas.
- e) En sammanställning över de kostnader som inte ingår i beräkningen av den effektiva räntan, men som konsumenten under vissa omständigheter måste betala, t.ex. garanti-provision, avgifter för otillåtna överskridanden av det sammanlagda kreditbeloppet och avgifter när avtalsförpliktelser inte fullgörs, samt en förteckning som anger dessa omständigheter.

- f) Eventuell uppgift om den finansierade varan och/eller tjänsten.
- g) Uppgift om rätten till förtidsbetalning och hur konsumenten skall gå tillväga för att utöva denna rätt.
- h) Uppgift om hur ångerrätten skall utövas.

Den amorteringsplan som avses i c skall innehålla uppgift om vad varje periodisk amortering på kapitalet består av, de räntor som beräknats på grundval av krediträntan och om andra eventuella kostnader.

Om, i det fall som avses i c, ett nytt kreditutnyttjande är möjligt bara med kreditgivarens medgivande, skall kreditgivarens beslut meddelas på ett nytt papper eller på något annat varaktigt medium som konsumenten har tillgång till, med uppgift om vad som ändrats med avseende på den information som avses i denna punkt.

Om de exakta beloppen av de kostnader som avses i e är kända skall de anges. Om så inte är fallet skall dessa kostnader åtminstone kunna fastställas i kreditavtalet, t.ex. genom att det anges en procentsats som är knuten till ett referensindex, en beräkningsmetod eller en så rimlig uppskattning som möjligt. I dessa fall skall kreditgivaren, i pappersform eller på något annat varaktigt medium, utan dröjsmål lämna närmare uppgifter om dessa kostnader till konsumenten senast vid den tidpunkt de börjar tillämpas.

3. Avtal om ställande av säkerhet skall innehålla uppgifter om det högsta belopp som säkerheten täcker och om de avgifter som tillämpas när avtalsförpliktelserna inte fullgörs enligt bestämmelserna i punkt 2 e.

Artikel 11

Ångerrätt

1. Konsumenten skall ha rätt att frånträda kreditavtalet inom 14 kalenderdagar utan att behöva ange några skäl.

Denna tidsfrist skall börja löpa från och med den dag då ett exemplar av kreditavtalet har ingåtts och lämnats till konsumenten.

2. Konsumenten måste, i enlighet med nationell lagstiftning om beviskrav, meddela kreditgivaren om att avtalet frånträds innan den tidsfrist som avses i punkt 1 löper ut. Tidsfristen skall anses ha respekterats om meddelandet skickats innan tidsfristen löper ut, förutsatt att det har lämnats i pappersform eller på något annat varaktigt medium som kreditgivaren har tillgång till.

3. När konsumenten utövar sin ångerrätt är han eller hon samtidigt skyldig att till kreditgivaren återbetala de belopp eller återlämna de varor som mottagits enligt kreditavtalet, förutsatt att tillhandahållandet av dessa regleras i kreditavtalet. Kon-

sumenten skall betala de räntor som gäller för den period under vilken krediten har utnyttjats, beräknade på grundval av den effektiva ränta som avtalats. Ingen annan ersättning får begäras på grund av att avtalet frånträds. Alla kontantinsatser som konsumenten har betalat enligt kreditavtalet skall utan dröjsmål återbetalas till konsumenten.

4. Punkterna 1, 2 och 3 skall inte tillämpas på kreditavtal för vilka en säkerhet i form av inteckning i fast egendom eller liknande har ställts, bostadskrediter eller kreditavtal som hävs i kraft av

- a) artikel 6 i direktiv ... av den ... [om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG],
- b) artikel 6.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG ⁽¹⁾,
- c) artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG ⁽²⁾.

KAPITEL V

EFFEKTIV RÄNTA OCH KREDITRÄNTA

Artikel 12

Effektiv ränta

1. Den effektiva räntan skall vara lika med den årsränta uttryckt i procent som motsvarar det samlade nuvärdet av alla nuvarande och framtida åtaganden (kreditutnyttjanden, avbetalningar, avgifter) som avtalats mellan kreditgivaren och konsumenten. Den skall beräknas i enlighet med den matematiska formel som finns angiven i bilaga I.

Flera exempel på beräkningsmetoden återfinns i bilaga II.

2. För beräkning av den effektiva räntan skall konsumentens sammanlagda kreditkostnad bestämmas, exklusive eventuella avgifter som konsumenten måste betala på grund av att någon skyldighet enligt kreditavtalet inte har fullgjorts samt andra avgifter än det pris som konsumenten skall betala när han eller hon köper en vara eller en tjänst, oavsett om köpet sker kontant eller på kredit.

Kostnaderna för administration av ett konto som registrerar både betalnings- och kredittransaktioner, kostnader för användning eller hantering av ett kort eller något annat betalningsmedel som samtidigt gör det möjligt att göra betalningar och utnyttja kredit samt generella kostnader för betalningar, skall betraktas som kreditkostnader om de inte tydligt och separat anges i kreditavtalet eller något annat avtal som ingåtts med konsumenten.

⁽¹⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 280, 29.10.1994, s. 83.

Kostnader för försäkringspremier skall ingå i den sammanlagda kreditkostnaden om försäkringen tecknas när avtalet ingås.

3. Vid beräkningen av den effektiva räntan skall man förutsätta att kreditavtalet gäller för den tid som avtalats och att kreditgivaren och konsumenten fullgör sina skyldigheter enligt de frister och datum som avtalats.

4. Om kreditavtal innehåller villkor som tillåter ändringar av den kreditränta som ingår i den effektiva räntan men som är omöjliga att uppskatta när den beräknas, skall den effektiva räntan beräknas utifrån antagandet att krediträntan och övriga avgifter är fasta och kommer att gälla tills kreditavtalets löper ut.

5. Där så är nödvändigt får man förutsätta följande vid beräkningen av den effektiva räntan:

- a) Om konsumenten enligt kreditavtalet har ett fritt val i fråga om kreditutnyttjande, skall hela det sammanlagda kreditbeloppet omedelbart anses vara utnyttjat.
- b) Om ingen avbetalningsplan har fastställts eller framgår av avtalsvillkoren och betalningssättet för den beviljade krediten, skall krediten anses vara ett år.
- c) Om inget annat anges skall krediten göras tillgänglig och återbetalningarna göras vid den tidigaste av de tidpunkter som anges i avtalet, i de fall avtalet föreskriver mer än ett datum för återbetalning.

6. Om ett kreditavtal har upprättats i form av ett hyresavtal med köpmöjlighet och det i avtalet föreskrivs flera tillfällen då denna köpmöjlighet får utnyttjas, skall den effektiva räntan beräknas för vart och ett av dessa tillfällen.

Om restvärdet inte går att fastställa, skall den vara som hyrts avbetalas i ett linjärt förlopp så att varans värde uppgår till noll när den normala hyrestid som anges i avtalet löper ut.

7. Om kreditavtalet föreskriver att det innan eller samtidigt som avtalet ingås skall ske ett sparande och krediträntan fastställs i enlighet med detta sparande, skall den effektiva räntan beräknas enligt bestämmelserna i bilaga III.

Artikel 13

Sammanlagd utlåningsränta

1. För beräkning av den sammanlagda utlåningsräntan skall de belopp som skall betalas till kreditgivaren bestämmas, exklusive eventuella avgifter som konsumenten måste betala på grund av att någon skyldighet enligt kreditavtalet inte har full-

gjorts samt andra avgifter än det pris som konsumenten skall betala när han eller hon köper en vara eller en tjänst, oavsett om köpet sker kontant eller på kredit.

2. Kostnaderna för administration av ett konto som registrerar både betalnings- och kredittransaktioner, kostnader för användning eller hantering av ett kort eller något annat betalningsmedel som samtidigt gör det möjligt att göra betalningar och utnyttja kredit samt generella kostnader för betalningar, skall betraktas som belopp som skall betalas till kreditgivaren om de inte tydligt och separat anges i kreditavtalet eller något annat avtal som ingåtts med konsumenten.

3. Följande belopp som skall betalas till kreditgivaren skall inte ingå i beräkningen av den sammanlagda utlåningsräntan:

- a) Kostnader för kompletterande tjänster till kreditavtalet som konsumenten frivilligt kan begära av kreditgivaren eller någon annan tjänsteleverantör.
- b) Kostnader som konsumenten i samband med ingåendet av avtalet skall betala till andra parter än kreditgivaren, t.ex. notarier, skatteförvaltning, byråer för inskrivning av hypotek samt i allmänhet de kostnader som skall betalas till den behöriga myndigheten för registrering och säkerheter.

4. Den sammanlagda utlåningsräntan skall beräknas enligt de metoder och antaganden som avses i artikel 12.3–12.7 och i bilagorna I och II.

Artikel 14

Kreditränta

1. Krediträntan skall vara fast eller rörlig.

2. Om en eller flera fasta krediträntor har angivits, skall de tillämpas under den tid som föreskrivs i kreditavtalet.

3. Den rörliga krediträntan får bara ändras vid utgången av de perioder som avtalats och föreskrivits i kreditavtalet och endast i samma utsträckning som det referensindex eller den referensränta som avtalats.

4. Konsumenten skall informeras om alla ändringar av krediträntan på papper eller genom något annat varaktigt medium.

Informationen skall innehålla uppgift om den nya effektiva räntan, den nya sammanlagda utlåningsräntan och en eventuell ny avbetalningsplan. Den nya effektiva räntan och den nya utlåningsräntan skall beräknas enligt artikel 12.3.

KAPITEL VI

OSKÄLIGA VILLKOR

Artikel 15

Oskäliga villkor

Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 93/13/EEG på hela avtalet, skall villkor i kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet betraktas som oskäligen enligt detta direktiv om de syftar eller leder till

- a) att konsumenten som villkor för kreditutnyttjandet måste lämna hela eller delar av de lånade eller beviljade beloppen som pant eller avsätta delar av eller hela dessa belopp till en insättning eller ett köp av värdepapper eller andra finansiella instrument, såvida inte konsumenten får samma ränta på insättningen, köpet eller panten som den avtalade effektiva räntan,
- b) att konsumenten i samband med ingåendet av ett kreditavtal måste ingå ett annat avtal med kreditgivaren, kreditförmedlaren eller en tredje man som dessa utsett, såvida inte avgifterna för detta ingår i den sammanlagda kreditkostnaden,
- c) att någon annan kostnad, ersättning eller avtalad avgift än krediträntan varierar,
- d) att det införs regler för ändring av krediträntan som diskriminerar konsumenten,
- e) att det införs ett system för ändring av krediträntan som inte grundas på den ursprungliga nettokreditränta som erbjöds när avtalet ingicks utan hänsyn till alla former av nedsättningar, rabatter eller andra förmåner,
- f) att konsumenten genom samma kreditgivare måste refinansiera restvärdet, och generellt sett en slutbetalning på ett kreditavtal som skall finansiera lös egendom eller en tjänst.

KAPITEL VII

FULLGÖRANDE AV KREDITAVTALET

Artikel 16

Förtidsbetalning

1. Konsumenten skall ha rätt att betala hela eller delar av sin skuld enligt ett kreditavtal innan den överenskomna avtalstiden löpt ut.
2. Kreditgivaren får bara begära sådan ersättning vid förtidsbetalning som är objektiv och skäligen och som har beräknats på grundval av aktuarieprinciper.

Ingen ersättning får begäras

- a) för kreditavtal där den period som beaktas för fastställande av krediträntan är kortare än ett år,
- b) om en återbetalning har gjorts för fullgörandet av ett försäkringsavtal som skall garantera den avtalsenliga återbetalningen av krediten,
- c) för kreditavtal i vilka det föreskrivs att avgifter och ränta skall betalas utan amortering på kapitalet, med undantag av de kreditavtal som avses i artikel 20.

Artikel 17

Överlåtelse av rättigheter

Om kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet överläts till en tredje man skall konsumenten eller den som ställt säkerheten ha rätt att göra gällande samma invändningar gentemot den nya fordringsägaren enligt detta avtal som de kunde ha gjort gentemot den ursprungliga kreditgivaren, inklusive kvittningsrätt när detta medges i den berörda medlemsstaten.

Artikel 18

Förbud att använda växlar och andra värdepapper

Det skall vara förbjudet för en kreditgivare eller för en fordringsägare enligt ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet att av konsumenten eller den som ställer säkerheten begära eller för dem föreslå att de genom en växel eller ett löpande skuldebrev skall garantera de betalningsförpliktelser de åtagit sig enligt detta avtal.

Det skall även vara förbjudet att låta dem underteckna en check som garanterar hel eller delvis återbetalning av skuldbeloppet.

Artikel 19

Solidariskt ansvar

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att förekomsten av ett kreditavtal inte på något sätt påverkar de rättigheter som konsumenten kan göra gällande gentemot en leverantör av varor eller tjänster som inköpts med hjälp av ett sådant avtal i de fall då varorna eller tjänsterna inte tillhandahålls eller inte är i avtalat skick.

2. Om varu- eller tjänsteleverantören medverkar som kreditförmedlare, skall kreditgivaren och leverantören ha ett solidariskt ansvar att lämna ersättning till konsumenten i de fall då de varor eller tjänster som köpts och finansierats genom kreditavtalet inte alls eller bara delvis levereras eller tillhandahålls eller inte är avtalsenliga.

KAPITEL VIII

SÄRSKILDA KREDITAVTAL

Artikel 20

Kreditavtal med kapitalkonsolidering

1. Om de betalningar som skall göras av konsumenten inte innebär en motsvarande avbetalning på det sammanlagda kreditbeloppet, utan används till kapitalkonsolidering vid de perioder och enligt de villkor som föreskrivs i kreditavtalet, skall denna kapitalkonsolidering regleras i ett biavtal till kreditavtalet.
2. Det biavtal som avses i punkt 1 skall utan förbehåll garantera återbetalningen av det sammanlagda kreditbelopp som utnyttjats. Om den tredje man som skall konsolidera kapitalet inte fullgör sina skyldigheter skall risken övergå till kreditgivaren.
3. De betalningar, premier, fasta avgifter och engångsavgifter som konsumenten skall stå för enligt det biavtal som avses i punkt 1, skall tillsammans med räntorna och avgifterna för kreditavtalet utgöra den sammanlagda kreditkostnaden. Den effektiva räntan och den sammanlagda utlåningsräntan skall beräknas på alla åtaganden som konsumenten har gjort.

Artikel 21

Kreditavtal i form av fortlöpande kredit eller kontokredit

När ett kreditavtal ingås i form av fortlöpande kredit eller kontokredit skall konsumenten få regelbunden information om sin skuld genom ett kontoutdrag på papper eller på något annat varaktigt medium med uppgift om följande:

- a) Exakt period som kontoutdraget gäller.
- b) Utnyttjade belopp och datum för utnyttjandet.
- c) Eventuell tidigare obetald skuld sedan det föregående kontoutdraget och datum för denna skuld.
- d) Datum och belopp för de avgifter som skall betalas.
- e) Datum och belopp för de betalningar som konsumenten gjort.
- f) Den senast avtalade krediträntan.
- g) Det sammanlagda beloppet på de räntor som skall betalas.
- h) Eventuellt minimibelopp som skall betalas.
- i) Eventuell ny obetald skuld.
- j) Det nya sammanlagda belopp som skall betalas, inklusive eventuell dröjsmålsränta och eventuella straffavgifter.

Artikel 22

Kreditavtal med obestämd löptid

Endera parten får häva ett kreditavtal med obestämd löptid genom att, i pappersform eller på något annat varaktigt medium, lämna ett meddelande om uppsägning senast tre månader innan avtalet löper ut enligt de bestämmelser som anges i kreditavtalet och i överensstämmelse med nationell lagstiftning om beviskrav.

KAPITEL IX

FULLGÖRANDE AV AVTALET OM STÄLLANDE AV SÄKERHET

Artikel 23

Fullgörande av avtalet om ställande av säkerhet

1. Den som ställer en säkerhet får ingå ett avtal om ställande av säkerhet som garanterar återbetalning enligt ett kreditavtal med obestämd löptid för en period på högst tre år. Efter att denna period har löpt ut, får den period som säkerheten ställts för förlängas endast genom ett uttryckligt medgivande av den som ställt säkerheten.
2. Kreditgivaren får vidta åtgärder mot den som ställt en säkerhet endast i de fall då en konsument inte har fullgjort sina skyldigheter att återbetala krediten inom tre månader efter det att ett betalningskrav har lämnats.
3. Det belopp som säkerheten skall täcka får bara avse den obetalda skulden av det sammanlagda kreditbeloppet och alla andra utestående skulder i enlighet med kreditavtalet, exklusive eventuella andra ersättningar eller straffavgifter som anges i kreditavtalet.

KAPITEL X

KREDITAVTAL SOM INTE FULLGÖRS

Artikel 24

Betalningskrav och verkställighet

1. Medlemsstaterna skall säkerställa att
 - a) kreditgivare och deras ombud samt alla personer som blir nya fordringsägare till följd av ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet, inte vidtar oproportionerliga åtgärder för att utkräva sina fordringar när sådana avtal inte fullgörs,
 - b) kreditgivaren inte får kräva omedelbar betalning av de delbetalningar som skall göras eller göra gällande en uttrycklig bestämmelse om att avtalet hävs, om inget betalningskrav först har skickats som uppmanar konsumenten eller den som ställt säkerheten att fullgöra sina avtalsenliga skyldigheter inom skälig tid eller att begära en ny avbetalningsplan,

- c) kreditgivaren får hålla inne kreditutnyttjanden endast om kreditgivaren motiverar sitt beslut och utan dröjsmål underrättar konsumenten om beslutet,
- d) konsumenten och den som ställt en säkerhet, i de fall då de inte har fullgjort sina skyldigheter eller vid förtidsbetalning, har rätt att på sin första begäran och utan dröjsmål få en kostnadsfri och specificerad avräkning för att de skall kunna kontrollera de avgifter och räntor som begärs.

2. Det betalningskrav som avses i punkt 1 b skall inte behövas

- a) vid uppenbara bedrägerier som kreditgivaren eller den nya fordringsägaren skall ha styrkt,
- b) när konsumenten avyttrar den finansierade varan innan det sammanlagda kreditbeloppet har återbetalats eller använder varan för ett ändamål som strider mot bestämmelserna i kreditavtalet, och kreditgivaren eller den nya fordringsägaren har en förmånsrätt, äganderätt eller ett äganderättsförbehåll avseende den finansierade varan, under förutsättning att konsumenten informerades om förmånsrätten, äganderätten eller äganderättsförbehållet innan avtalet ingicks.

Artikel 25

Överskridande av det sammanlagda kreditbeloppet och faktiska möjligheter till övertrassering

1. Vid tillfälliga och tillåtna överskridanden av det sammanlagda kreditbeloppet eller vid utnyttjande av en faktisk möjlighet till övertrassering skall kreditgivaren, på papper eller något annat varaktigt medium, utan dröjsmål underrätta konsumenten om beloppet på överskridandet eller övertrasseringen och om de krediträntor som tillämpas. Ingen straffavgift, dröjsmålsavgift eller dröjsmålsränta får tillämpas.

2. Kreditgivaren skall utan dröjsmål underrätta konsumenten om otillåtet överskridande eller otillåten övertrassering och informera konsumenten om den kreditränta och de avgifter eller straffavgifter som tillämpas.

3. Varje överskridande eller övertrassering som omfattas av denna artikel skall regleras inom en period på högst tre månader, vid behov genom ett nytt kreditavtal som anger ett högre sammanlagt kreditbelopp.

Artikel 26

Återtagande av varor

Medlemsstaterna skall fastställa de villkor som skall gälla för återtagande av varor inom ramen för kreditavtal som ingås för köp av varor. Om konsumenten inte har lämnat sitt uttryckliga medgivande när kreditgivaren återtar varan och konsumenten

redan gjort betalningar som motsvarar en tredjedel av det sammanlagda kreditbeloppet, skall den finansierade varan bara kunna återtas genom ett rättsligt förfarande.

Medlemsstaterna skall också se till att den avräkning som görs mellan parterna när kreditgivaren återtar varan sker på ett sådant sätt att återtagandet av varan inte medför någon otillbörlig vinst.

Artikel 27

Indrivning

1. Fysiska eller juridiska personer som genom sin huvudsakliga verksamhet eller biverksamhet och utanför rättsliga förfaranden driver in fordringar som följer av kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet, eller som medverkar i sådan verksamhet, får inte i någon som helst direkt eller indirekt form begära ersättning av konsumenten eller den som ställt säkerheten för sin verksamhet, utom i de fall då ersättningen uttryckligen har avtalats i kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet.

2. När det gäller indrivning av fordringar som följer av ett kreditavtal eller avtal om ställande av säkerhet skall följande vara förbjudet:

- a) Skrivelser som genom sin utformning felaktigt ger intryck av att det handlar om ett dokument från en rättslig myndighet eller en skuldsaneringsmyndighet.
- b) Alla skriftliga meddelanden som innehåller felaktig information om följderna av betalningsförsummelse.
- c) Otillåtet återtagande av varor utan rättsligt förfarande eller utan det uttryckliga medgivande som avses i artikel 26.
- d) Varje uppgift på ett kuvert varav det framgår att korrespondensen avser återkrav av en fordran.
- e) Indrivning av avgifter som inte anges i kreditavtalet eller avtalet om ställande av säkerhet.
- f) Varje åtgärd som vidtas gentemot grannar, familj eller arbetsgivare till konsumenten eller den som ställt säkerheten, bland annat all vidarebefordran av eller begäran om information om betalningsförmågan hos konsumenten eller den som ställt en säkerhet, utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som vidtas inom ramen för lagstadgade utmätningsförfaranden i den form som är fastställd i medlemsstaterna.
- g) Fysiska eller psykiska trakasserier gentemot konsumenten eller den som ställt en säkerhet.
- h) Indrivning av en preskriberad skuld.

KAPITEL XI

REGISTRERING OCH KONTROLL AV KREDITGIVARE OCH KREDITFÖRMEDLARE OCH DERAS STÄLLNING

Artikel 28

Registrering av kreditgivare och kreditförmedlare

1. Medlemsstaterna skall se till att kreditgivare och kreditförmedlare registrerar sig.

Skyldigheten att registrera sig skall inte gälla de kreditförmedlare som står under en kreditgivares eller en annan kreditförmedlars ansvar, enligt bestämmelserna för deras egen registrering. Detta ansvar skall anges i den affärslokal där den kreditförmedlare som är undantagen från registreringskravet är verksam.

2. Medlemsstaterna skall

a) se till att kreditgivarnas och kreditförmedlarnas verksamhet kontrolleras eller övervakas av en institution eller myndighet,

b) inrätta lämpliga organ som kan ta emot klagomål som rör kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet och villkoren för krediten och säkerheten samt lämna relevant information eller rådgivning till konsumenter och dem som ställer en säkerhet i dessa avseenden.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att den registrering som avses i punkt 1 första stycket i denna artikel inte är nödvändig när kreditgivaren eller kreditförmedlaren är ett sådant kreditinstitut som avses i artikel 1.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG⁽¹⁾ och har auktoriserats enligt bestämmelserna i detta direktiv.

När en kreditgivare eller kreditförmedlare dels är registrerad enligt punkt 1 första stycket i denna artikel, dels är auktoriserad enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG och den senare auktorisationen därefter dras in, skall den behöriga myndighet som har registrerat kreditgivaren eller kreditförmedlaren informeras om detta. Denna myndighet skall besluta om kreditgivaren eller kreditförmedlaren får fortsätta att bevilja krediter eller verka som förmedlare för beviljande av krediter eller om kreditgivarens eller kreditförmedlarens registrering skall dras in.

Artikel 29

Kreditförmedlarnas skyldigheter

Medlemsstaterna skall säkerställa att kreditförmedlarna

a) såväl i sin marknadsföring som i alla dokument som riktar sig till deras kunder, anger vilka befogenheter de har, särskilt om de bara arbetar med en eller vissa kreditgivare eller som oberoende mäklare,

b) upplyser alla kreditgivare som kontaktas om det sammanlagda kreditbeloppet på övriga krediterbjudanden som de begärt eller tagit emot till förmån för samma konsument eller person som ställt en säkerhet under de två månader som föregår ingåendet av kreditavtalet,

c) varken direkt eller indirekt tar emot någon form av ersättning från den konsument som begärt deras medverkan, om inte följande villkor är uppfyllda:

i) Ersättningsbeloppet anges i kreditavtalet.

ii) Kreditförmedlaren får ingen ersättning av kreditgivaren.

iii) Det kreditavtal till vilket kreditförmedlaren har medverkat har slutits på ett riktigt sätt.

KAPITEL XII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 30

Fullständig harmonisering och direktivbestämmelsernas tvingande karaktär

1. Medlemsstaterna får inte föreskriva andra bestämmelser än de som fastställs i det här direktivet, utom när det gäller

a) den registrering av kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet som avses i artikel 8.4, och

b) de bestämmelser om bevisbördan som avses i artikel 33.

2. Medlemsstaterna skall säkerställa att kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet inte, till nackdel för konsumenten och den som ställer säkerheten, avviker från de bestämmelser i nationell lagstiftning som införs för att följa detta direktiv eller som motsvarar direktivet.

3. Medlemsstaterna skall också säkerställa att de bestämmelser de antar för att genomföra detta direktiv inte kan kringgås genom särskilda former av avtal, t.ex. genom att integrera sådana kreditutnyttjanden eller kreditavtal som omfattas av tillämpningsområdet i detta direktiv i kreditavtal, vars karaktär eller syfte skulle göra det möjligt att undvika tillämpning av direktivet.

4. Konsumenten och den som ställer en säkerhet kan inte avsäga sig de rättigheter som de ges genom detta direktiv.

5. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att konsumenter och de som ställer en säkerhet inte berövas det skydd som de ges enligt detta direktiv genom att lagen i ett tredje land väljs som tillämplig lag på avtalet, i de fall då avtalet har nära anknytning till en eller flera medlemsstaters territorium.

⁽¹⁾ EGT L 126, 26.5.2000, s. 1.

Artikel 31

Påföljder

Medlemsstaterna skall fastställa påföljderna vid överträdelse av de nationella bestämmelser som antas för tillämpningen av detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa genomförs. Påföljderna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande. De kan bland annat föreskriva att kreditgivaren skall gå miste om räntor och avgifter och att konsumenten skall få fortsätta att göra successiva avbetalningar på det sammanlagda kreditbeloppet om kreditgivaren inte följer bestämmelserna om ansvarsfull utlåning. Medlemsstaterna skall anmäla dessa bestämmelser till kommissionen senast den [...] [två år efter det att detta direktiv träder i kraft] samt alla senare ändringar av dessa bestämmelser så snart som möjligt.

Artikel 32

Prövning utanför domstol

Medlemsstaterna skall se till att det införs lämpliga och effektiva klagomåls- och prövningsförfaranden utanför domstol för att lösa konsumenttvister som gäller kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet, eventuellt genom att utnyttja befintliga organ.

Medlemsstaterna skall uppmuntra de organ som är ansvariga för tvistlösning utanför domstol att samarbeta för att lösa gränsöverskridande tvister om kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet.

Artikel 33

Bevisbörda

Medlemsstaterna får föreskriva att bevisbördan kan läggas på kreditgivaren eller kreditförmedlaren när det gäller kreditgivarens och kreditförmedlarens iakttagande av skyldigheterna att informera konsumenten, konsumentens samtycke till ingåendet av avtalet och, i förekommande fall, till avtalets fullgörande samt när det gäller huruvida kreditförmedlaren får ersättning eller inte för sin verksamhet.

Varje avtalsvillkor som föreskriver att bevisbördan skall åligga konsumenten eller den som ställer en säkerhet när det gäller kreditgivarens eller kreditförmedlarens iakttagande av samtliga eller vissa av de skyldigheter som de har enligt detta direktiv, skall anses vara ett oskäligt avtalsvillkor enligt direktiv 93/13/EEG.

Artikel 34

Löpande avtal

1. Detta direktiv skall inte tillämpas på de kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet som löper den dag då de nationella bestämmelserna för genomförandet av direktivet träder i kraft, med undantag av bestämmelserna i artiklarna 1, 2, 3 och 22, artikel 23.1 och 23.2, artiklarna 24–27 och artiklarna 30–35. Artikel 9 skall tillämpas på ovannämnda avtal om det

sammanlagda kreditbeloppet eller det belopp som säkerheten skall täcka höjs efter det att de nationella bestämmelser för genomförandet av detta direktiv träder i kraft.

2. För de kreditavtal som löper den dag då de nationella bestämmelserna för införlivandet träder i kraft, skall den amorteringsplan som avses i artikel 10 kostnadsfritt och utan dröjsmål överlämnas till konsumenten om något av följande villkor föreligger:

- a) Kreditavtalet hävs eller löper ut.
- b) En betalningsförsummelse.

3. Medlemsstaterna skall se till att de kreditavtal och avtal om ställande av säkerhet med obestämd löptid som löper den dag då de nationella bestämmelserna för införlivandet träder i kraft, ersätts med nya avtal enligt bestämmelserna i detta direktiv senast den [...] [två år efter det att tiden för införlivandet har löpt ut].

Artikel 35

Införlivande

Medlemsstaterna skall anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den [...] [två år efter att detta direktiv har trätt i kraft]. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

De skall tillämpa dessa bestämmelser från och med den [...] [två år efter att detta direktiv har trätt i kraft].

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningarna skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 36

Upphävande

Direktiv 87/102/EEG skall upphävas med verkan från och med den [...] [den dag då tiden för införlivandet av detta direktiv löper ut].

Artikel 37

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 38

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

BILAGA I

GRUNDLÄGGANDE EKVATION SOM ANGER EKVIVALENSEN MELLAN DELS DE UTNYTTJADE KREDITERNAS, DELS ÅTERBETALNINGARNAS OCH BETALNINGARNAS VÄRDE

Den grundläggande ekvationen för beräkningen av den effektiva räntan anger för varje år, dels det samlade nuvärdet av de utnyttjade krediterna, dels det samlade nuvärdet av återbetalningarna och betalningarna enligt följande:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

där

- X är den effektiva räntan
- m är det tal som motsvarar det sista kreditutnyttjandets plats i tidsföljden
- k är det tal som motsvarar ett kreditutnyttjandes plats i tidsföljden, dvs. $1 \leq k \leq m$
- C_k är storleken på kreditutnyttjande nr k
- t_k är tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan datumet för det första kreditutnyttjandet och datumet för varje kreditutnyttjande, dvs. $t_1 = 0$
- m' är det tal som motsvarar den sista återbetalningens eller betalningens plats i tidsföljden
- l är det tal som motsvarar en återbetalning eller betalning i tidsföljden
- D_l är storleken på en återbetalning eller betalning
- s_l är tiden, uttryckt i år och delar av år, mellan datumet för det första kreditutnyttjandet och datumet för varje återbetalning eller betalning.

Anmärkningar

- a) De återbetalningar och betalningar som görs vid olika tidpunkter är inte nödvändigtvis lika stora och behöver inte ovillkorligen betalas med lika stora intervaller.
- b) Begynnelse tidpunkt är datumet för det första kreditutnyttjandet.
- c) Intervallen mellan de vid beräkningen använda tidpunkterna anges i år eller delar av år. Ett år ska anses ha 365 dagar (skottår 366 dagar), 52 veckor eller 12 jämnlånga månader. En jämnlång månad anses ha 30,41666 dagar (dvs. $365/12$), oavsett om det är skottår eller inte.
- d) Resultatet av beräkningen ska uttryckas med en decimals exakthet. Om siffran i den följande decimalen är större än eller lika med 5, ska siffran i den första decimalen höjas med ett.
- e) Ekvationen kan skrivas om med en enda summa och ett flöde (A_k) som är positivt eller negativt (dvs. utbetalat eller inbetalat under perioderna $1-k$) och uttryckt i år. Detta ger följande ekvation:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

S är den aktuella flödesbalansen. Om syftet är att se till att flödena är ekvivalenta blir värdet noll.

- f) Medlemsstaterna ska föreskriva att de beslutsmetoder som tillämpas ger ett resultat som är likvärdigt med det i de exempel som återges i bilagorna II och III.

BILAGA II

EXEMPEL PÅ BERÄKNING AV DEN EFFEKTIVA RÄNTAN

Inledande anmärkningar

Om inget annat anges förutsätter alla exempel att krediten utnyttjas vid ett enda tillfälle och att den utnyttjade krediten motsvarar det sammanlagda kreditbelopp som ställts till konsumentens förfogande när kreditavtalet ingicks. Om konsumenten enligt kreditavtalet själv får bestämma kreditutnyttjandet, anses hela kreditbeloppet ha utnyttjats omedelbart.

För att uttrycka krediträntan har vissa medlemsstater valt en effektiv ränta med en motsvarande omräkningsmetod. De har därigenom kunnat undvika att beräkningen av den periodiska räntan görs på många olika sätt med olika tidsproportionella regler som endast har en mycket svag koppling till det linjära tidsförloppet. Andra medlemsstater tillåter en periodisk nominalränta med en proportionell omräkningsmetod. Detta direktiv syftar till att skilja eventuella framtida bestämmelser om kreditränta från den effektiva räntan och begränsas därför till att ange den räntesats som tillämpas. Exempler i denna bilaga anger vilken metod som tillämpats.

Exempel 1

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till 6 000,00 euro och ska återbetalas genom fyra lika stora årliga betalningar på 1 852,00 euro.

Ekvationen blir

$$6\,000 = 1\,852 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^4}}{X}$$

eller

$$6\,000 = 1\,852 \frac{1}{(1+X)^1} + 1\,852 \frac{1}{(1+X)^2} + \dots + 1\,852 \frac{1}{(1+X)^4}$$

vilket ger $X = 9,00000\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,0\%$.

Exempel 2

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till 6 000,00 euro och ska återbetalas genom 48 lika stora månatliga betalningar på 149,31 euro.

Ekvationen blir

$$6\,000 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$6\,000 = 149,31 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,380593\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,4\%$.

Exempel 3

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till 6 000,00 euro och ska återbetalas genom 48 lika stora månatliga betalningar på 149,31 euro. De administrativa avgifterna uppgår till 60,00 euro och ska betalas när avtalet ingås.

Ekvationen blir

$$6\,000 - 60 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$5\,940 = 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,954966\%$, dvs. en effektiv ränta på 10% .

Exempel 4

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till $6\,000,00$ euro och ska återbetalas genom 48 lika stora månatliga betalningar på $149,31$ euro. De administrativa avgifterna uppgår till $60,00$ euro och har fördelats på återbetalningarna. Den månatliga betalningen blir därför $(149,31 \text{ euro} + (60 \text{ euro}/48)) = 150,56$ euro.

Ekvationen blir

$$6\,000 = 150,56 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$6\,000 = 150,56 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 150,56 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 150,56 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,856689\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,9\%$.

Exempel 5

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till $6\,000,00$ euro och ska återbetalas genom 48 lika stora månatliga betalningar på $149,31$ euro. De administrativa avgifterna uppgår till $60,00$ euro och försäkringen kostar $3,00$ euro per månad. Kostnaderna för försäkringen ska ingå i den sammanlagda kreditkostnaden om försäkringen tecknas när kreditavtalet ingås. Avbetalningen blir därför $152,31$ euro.

Ekvationen blir

$$5\,940 = 152,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$5\,940 = 152,31 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 152,31 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 152,31 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 11,1070115\%$, dvs. en effektiv ränta på $11,1\%$.

Exempel 6

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp på $6\,000,00$ euro (för finansiering av ett bilköp) som ska återbetalas genom 47 lika stora månatliga betalningar på $115,02$ euro samt en slutbetalning på $1\,915,02$ euro som motsvarar ett restvärde på 30% av kapitalet ("ballongavtal") och en försäkringspremie på $3,00$ euro per månad. Även här gäller att kostnaderna för försäkringen ska ingå i den sammanlagda kreditkostnaden om försäkringen tecknas när kreditavtalet ingås. Avbetalningen blir därför $118,02$ euro och slutbetalningen uppgår till $1\,918,02$ euro.

Ekvationen blir

$$6\,000 = 118,02 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{47}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,918,02 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}$$

eller

$$6\,000 = 118,02 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 118,02 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 118,02 \frac{1}{(1+X)^{47/12}} + \\ (1\,800 + 115,02 + 3) \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,381567\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,4\%$.

Exempel 7

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp (kapital) på 6 000,00 euro, administrativa avgifter på 60,00 euro som ska betalas när avtalet ingås samt två betalningsperioder på 22 respektive 26 månader. Avbetalningen under den andra perioden motsvarar 60 % av avbetalningen under den första. De månatliga betalningarna blir 186,36 respektive 111,82 euro.

Ekvationen blir

$$5\,940 = 186,36 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left\{ \left[111,82 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{26}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

eller

$$5\,940 = \left[186,36 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 186,36 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 186,36 \frac{1}{(1+X)^{22/12}} \right] + \\ \left\{ \left[111,82 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 111,82 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 111,82 \frac{1}{(1+X)^{26/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

vilket ger $X = 10,04089\%$, dvs. en effektiv ränta på $10,0\%$.

Exempel 8

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp (kapital) på 6 000,00 euro, administrativa avgifter på 60,00 euro som ska betalas när avtalet ingås samt två betalningsperioder på 22 respektive 26 månader. Avbetalningen under den första perioden motsvarar 60 % av avbetalningen under den andra. De månatliga betalningarna blir 112,15 respektive 186,91 euro.

Ekvationen blir

$$5\,940 = 112,15 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left\{ \left[186,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{26}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

eller

$$5\,940 = \left[112,15 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 112,15 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 112,15 \frac{1}{(1+X)^{22/12}} \right] + \\ \left\{ \left[186,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 186,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 186,91 \frac{1}{(1+X)^{26/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{22}} \right\}$$

vilket ger $X = 9,888383\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,9\%$.

Exempel 9

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp (varans pris) som uppgår till 500,00 euro och som ska återbetalas genom tre lika stora månatliga betalningar som beräknas med hjälp av krediträntan T på 18 % (nominell ränta) samt administrativa avgifter på 30,00 euro som fördelats på betalningarna. Den månatliga avbetalningen blir därför 171,69 euro + 10,00 euro i avgifter = 181,69 euro.

Ekvationen blir

$$500 = 181,69 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^3}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$500 = 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + 181,69 \frac{1}{(1 + X)^{3/12}}$$

vilket ger $X = 68,474596$ %, dvs. en effektiv ränta på 68,5 %.

Detta exempel visar metoder som fortfarande tillämpas av vissa specialiserade företag som erbjuder kreditköp.

Exempel 10

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp (kapital) på 1 000 euro som ska återbetalas genom två betalningar – antingen 700 euro efter ett år och 500 euro efter två år eller 500 euro efter ett år och 700 euro efter två år.

Ekvationen blir

$$1\ 000 = 700 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{12}} + 500 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}$$

vilket ger $X = 13,898663$ %, dvs. en effektiv ränta på 13,9 %.

eller

$$1\ 000 = 500 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{12}} + 700 \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{24}}$$

vilket ger $X = 12,321446$ %, dvs. en effektiv ränta på 12,3 %.

Detta exempel visar att den effektiva räntan beror på betalningsperioden och att det inte gynnar konsumenten att den sammanlagda kreditkostnaden anges i förhandsinformationen eller i kreditavtalet. Trots att den sammanlagda kreditkostnaden uppgår till 200 euro i båda fallen, får man två olika effektiva räntor (beroende på återbetalningstakten).

Exempel 11

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp på 6 000 euro som ska återbetalas i fyra lika stora årliga betalningar på 1 851,01 euro och administrativa avgifter på 60,00 euro som ska betalas när avtalet ingås. Krediträntan är 9 %.

Ekvationen blir

$$5\ 940 = 1\ 852,01 \frac{1 - \frac{1}{(1 + X)^4}}{X}$$

eller

$$5\ 940 = 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)^2} + \dots + 1\ 852,01 \frac{1}{(1 + X)^4}$$

vilket ger $X = 9,459052\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,5\%$.

Om krediten återbetalas i förtid blir ekvationerna följande:

Efter ett år

$$5\,940 = 6\,540 \frac{1}{(1 + X)}$$

där $6\,540$ är summan att betala inklusive ränta innan den första periodiska betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 10,101010\%$, dvs. en effektiv ränta på $10,1\%$.

Efter två år

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 5\,109,91 \frac{1}{(1 + X)^2}$$

där $5\,109,91$ är summan att betala inklusive ränta innan den andra periodiska betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 9,640069\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,6\%$.

Efter tre år:

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)} + 1\,852,01 \frac{1}{(1 + X)^2} + 3\,551,11 \frac{1}{(1 + X)^3}$$

där $3\,551,11$ är summan att betala inklusive ränta innan den tredje periodiska betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 9,505315\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,5\%$.

Detta visar hur den preliminära effektiva räntan minskar med tiden, särskilt om avgifterna ska betalas när avtalet ingås.

Detta kan också tjäna som exempel på en hypotekskredit avsedd för refinansiering av löpande kreditavtal för vilka omkostnaderna (t.ex. notariatsavgifter, registrering, skatter, pantavgifter) ska betalas när den officiella handlingen utfärdas och medlen ställs till konsumentens förfogande från och med detta datum.

Exempel 12

Kreditavtal med ett sammanlagt kreditbelopp på $6\,000$ euro som ska återbetalas genom 48 månatliga betalningar på $149,31$ euro (proportionell beräkning) och administrativa avgifter på $60,00$ euro som ska betalas när avtalet ingås. Krediträntan T är 9% (nominell ränta).

Ekvationen blir

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1 + X)^{1/12}]^{48}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$5\,940 = 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 149,31 \frac{1}{(1 + X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,9954957\%$, dvs. en effektiv ränta på 10 %.

Om krediten återbetalas i förtid blir ekvationerna följande:

Efter ett år

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{11}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 4\,844,64 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{12}}$$

där 4 844,64 är summan att betala inklusive ränta innan den 12:e periodiska betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 10,655907\%$, dvs. en effektiv ränta på 10,7 %.

Efter två år

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{23}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 3\,417,58 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{24}}$$

där 3 417,58 summan att betala inklusive ränta innan den 24:e betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 10,136089\%$, dvs. en effektiv ränta på 10,1 %.

Efter tre år

$$5\,940 = 149,31 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{35}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,856,66 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{36}}$$

där 1 856,66 är summan att betala inklusive ränta innan den 36:e betalningen görs enligt avbetalningsplanen,

vilket ger $X = 9,991921\%$, dvs. en effektiv ränta på 10 %.

Exempel 13

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till 6 000,00 euro och ska återbetalas genom fyra lika stora årliga betalningar på 1 852,00 euro. Om man antar att krediträntan (den nominella räntan) är rörlig och att den höjs från 9,00 % till 10,00 % efter den andra årliga betalningen, ökar den årliga betalningen till 1 877,17 euro. Vid beräkning av den effektiva räntan ska man förutsätta att krediträntan och andra kostnader inte förändras utan att de gäller tills kreditavtalet löper ut. I så fall (exempel 1) blir den effektiva räntan 9 %.

Om räntan ändras måste information lämnas om den nya effektiva räntan, som ska beräknas utifrån antagandet att kreditavtalet löper under den avtalade tid som återstår och att kreditgivaren och konsumenten fullgör sina skyldigheter enligt de frister och datum som avtalats.

Ekvationen blir

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^2}}{X} + \left[1\,877,17 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^2}}{X} \frac{1}{X^2} \right]$$

eller

$$5\,940 = 1\,852,01 \frac{1}{(1+X)} + 1\,852,01 \frac{1}{(1+X)^2} + \left\{ \left[1\,877,17 \frac{1}{(1+X)^3} + 1\,877,17 \frac{1}{(1+X)^4} \right] + \frac{1}{X^2} \right\}$$

vilket ger $X = 9,741569\%$, dvs. en effektiv ränta på 9,7 %.

Exempel 14

Det sammanlagda kreditbeloppet (kapitalet) uppgår till 6 000,00 euro och ska återbetalas genom 48 lika stora månatliga betalningar på 149,31 euro. De administrativa avgifterna på 60,00 euro och en försäkring som kostar 3,00 euro per månad ska betalas när avtalet ingås. Kostnaderna för försäkringen ska ingå i den sammanlagda kreditkostnaden om försäkringen tecknas när kreditavtalet ingås. Avbetalningen blir därför 152,31 euro och beräkningen enligt exempel 5 ger då $X = 11,107112$, dvs. en effektiv ränta på 11,1 %.

Anta nu att (den nominella) krediträntan är rörlig och höjs till 10 % efter den 17:e avbetalningen. Om räntan ändras måste information lämnas om den nya effektiva räntan, som ska beräknas utifrån antagandet att kreditavtalet löper under den avtalade tid som återstår och att kreditgivaren och konsumenten fullgör sina skyldigheter enligt de frister och datum som avtalats.

Ekvationen blir

$$5\,940 = 151,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + \left[154,22 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{31}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}} \right]$$

eller

$$5\,940 = \left[151,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 151,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 151,91 \frac{1}{(1+X)^{17/12}} \right] + \left\{ \left[154,22 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 154,22 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 154,22 \frac{1}{(1+X)^{31/12}} \right] \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{17}} \right\}$$

vilket ger $X = 11,542740$ %, dvs. en effektiv ränta på 11,5 %.

Exempel 15

Anta följande: Ett kreditavtal i form av leasing eller hyrköp avseende en bil med ett värde på 15 000 euro. Enligt avtalet ska krediten återbetalas genom 48 månatliga betalningar på 350 euro. Den första månatliga avbetalningen ska göras när bilen ställs till konsumentens förfogande. När 48-månadersperioden har löpt ut, kan konsumenten utnyttja sin möjlighet att köpa bilen genom att betala restvärdet på 1 250 euro.

Ekvationen blir

$$14\,650 = 350 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{47}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 1\,250 \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}$$

eller

$$14\,650 = 350 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 350 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 350 \frac{1}{(1+X)^{47/12}} + 1\,250 \frac{1}{(1+X)^{48/12}}$$

vilket ger $X = 9,541856$ %, dvs. en effektiv ränta på 9,5 %.

Exempel 16

Anta följande: Ett kreditavtal som gäller finansiering, kreditköp eller avbetalning avseende en vara med ett värde på 2 500 euro. Enligt kreditavtalet ska konsumenten betala en kontantinsats på 500 euro och göra 24 månatliga avbetalningar på 100 euro med början inom 20 dagar efter den dag då varan ställs till konsumentens förfogande.

I sådana fall ingår kontantinsatsen aldrig i finansieringstransaktionen.

Ekvationen blir

$$(2\,500 - 500) \frac{1}{\left[(1 + X)^{1/365}\right]^{\frac{365}{12} - 20}} = 100 \frac{1 - \frac{1}{\left[(1 + X)^{1/12}\right]^{24}}}{(1 + X)^{1/12} - 1}$$

eller

$$2\,000 \frac{1}{(1 + X)^{\frac{10\,4316}{365}}} = 100 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 100 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 100 \frac{1}{(1 + X)^{24/12}}$$

vilket ger $X = 20,395287$, dvs. en effektiv ränta på 20,4 %.

Exempel 17

Anta följande: Ett kreditavtal med en bestämd löptid på sex månader och ett sammanlagt kreditbelopp på 2 500 euro. Enligt kreditavtalet ska den sammanlagda kreditkostnaden betalas varje månad och det sammanlagda kreditbeloppet vara återbetalat när avtalet löper ut. Den årliga krediträntan (faktisk ränta) är 8 % och avgifterna uppgår till 0,25 % per månad. I detta fall ska det förutsättas att hela kreditbeloppet utnyttjas omedelbart.

Den månatliga räntebetalningen beräknas utifrån en motsvarande månatlig räntesats enligt följande ekvation:

$$a = 2\,500 \left\{ \left[(1,08)^{1/12} - 1 \right] + 0,25 \right\}$$

eller

$$a = 2\,500 (0,006434 + 0,0025) = 22,34$$

Detta leder fram till följande ekvation:

$$2\,500 = 22,34 \frac{1 - \frac{1}{\left[(1 + X)^{1/12}\right]^6}}{(1 + X)^{1/12} - 1} + 2\,500 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}}$$

eller

$$2\,500 = 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{1/12}} + 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{2/12}} + \dots + 22,34 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}} + 2\,500 \frac{1}{(1 + X)^{6/12}}$$

vilket ger $X = 11,263633$, dvs. en effektiv ränta på 11,3 %.

Exempel 18

Anta följande: Ett kreditavtal med obestämd löptid och ett kreditbelopp på 2 500 euro. Enligt avtalet ska en minimibetalning göras varje halvår med 25 % av den obetalda skulden (kapital och ränta), dock minst 25 euro. Den årliga krediträntan (faktisk ränta) är 12 % och de administrativa avgifter som ska betalas när avtalet ingås uppgår till 50 euro.

(Motsvarande månatliga räntesats räknas fram med följande ekvation:

$$i = (1 + 0,12)^{6/12} - 1 = 0,00583$$

vilket innebär 5,83 %).

De 19 betalningar som görs varje halvår (D_t) hämtas från en avbetalningsplan enligt följande: $D_1 = 661,44$; $D_2 = 525$; $D_3 = 416,71$; $D_4 = 330,75$; $D_5 = 262,52$; $D_6 = 208,37$; $D_7 = 165,39$; $D_8 = 208,37$; $D_9 = 104,20$; $D_{10} = 82,70$; $D_{11} = 65,64$; $D_{12} = 52,1$; $D_{13} = 41,36$; $D_{14} = 32,82$; $D_{15} = 25$; $D_{16} = 25$; $D_{17} = 25$; $D_{18} = 25$; $D_{19} = 15,28$.

Ekvationen blir

$$2\,500 - 50 = 661,44 \frac{1}{(1+X)^{6/12}} + 525 \frac{1}{(1+X)^{12/12}} + \dots + 25 \frac{1}{(1+X)^{108/12}} + 15,28 \frac{1}{(1+X)^{114/12}}$$

vilket ger $X = 13,151744\%$, dvs. en effektiv ränta på $13,2\%$.

Exempel 19

Anta följande: Ett kreditavtal med obestämd löptid och ett kort för att utnyttja krediten. Det sammanlagda kreditbeloppet uppgår till 700 euro. Enligt avtalet ska en månatlig minimibetalning på 5% av den obetalda skulden (kapital och ränta) göras och de periodiska betalningarna (a) får inte vara mindre än 25 euro. Årskostnaden för kortet är 20 euro. Den årliga krediträntan (faktisk ränta) är 0% för den första avbetalningen och 12% för följande avbetalningar.

De 31 månatliga betalningarna (D_t) hämtas från en avbetalningsplan enligt följande: $D_1 = 55,00$; $D_2 = 33,57$; $D_3 = 32,19$; $D_4 = 30,87$; $D_5 = 29,61$; $D_6 = 28,39$; $D_7 = 27,23$; $D_8 = 26,11$; $D_9 = 25,04$; $D_{10}-D_{12} = 25,00$; $D_{13} = 45$; $D_{14}-D_{24} = 25,00$; $D_{25} = 45$; $D_{26}-D_{30} = 25,00$; $D_{31} = 2,25$.

Ekvationen blir

$$700 = 55 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 33,57 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 25 \frac{1}{(1+X)^{30/12}} + 2,25 \frac{1}{(1+X)^{31/12}}$$

vilket ger $X = 18,470574\%$, dvs. en effektiv ränta på $18,5\%$

Exempel 20

Anta följande: Ett kreditavtal i form av fortlöpande kredit med obestämd löptid och ett sammanlagt kreditbelopp på 2 500 euro. I kreditavtalet ställs inga krav på återbetalning av kapitalet, men en månatlig betalning göras för den sammanlagda kreditkostnaden. Den årliga krediträntan är 8% (faktisk ränta) och månadsavgiften uppgår till 2,50 euro.

I detta fall förutsätts att hela kreditbeloppet utnyttjas och att återbetalning görs teoretiskt efter ett år.

Först beräknas den teoretiska periodiska betalningen av ränta och avgifter (a):

$$a = 2\,500 \left[(1,08)^{1/12} - 1 \right] + 2,50$$

därefter

$$2\,500 = 18,59 \frac{1 - \frac{1}{\left[(1+X)^{1/12} \right]^{12}}}{(1+X)^{1/12} - 1} + 2\,500 \frac{1}{(1+X^{1/12})^{12}}$$

som leder fram till följande ekvation:

$$2\,500 = 18,59 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 18,59 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 18,59 \frac{1}{(1+X)^{12/12}} + 2\,500 \frac{1}{(1+X)^{12/12}}$$

vilket ger $X = 9,295804\%$, dvs. en effektiv ränta på $9,3\%$.

BILAGA III

BERÄKNING AV DEN EFFEKTIVA RÄNTAN FÖR ETT KREDITAVTAL MED FÖRHANDSSPARANDE ELLER SAMTIDIGT SPARANDE OCH MED EN KREDITRÄNTA SOM AVSPEGLAR SPARANDET

Använda symboler:

- C = Kapital
- N = Löptid i år
- T = Årlig kreditränta
- A = Annuitet
- F = Periodicitet
- n = Löptid i perioder
- t = Periodisk kreditränta
- a = Periodisk återbetalning
- M = Period av sparande

1. BLANDAT KREDITAVTAL MED (OBLIGATORISKT) FÖRHANDSSPARANDE

Exempel 1

Kreditbeloppet C på 6 000 euro under N = fyra år beviljas på grundval av ett förhandssparande (under M = två år) till ett belopp som uppgår till halva kreditbeloppet, dvs. totalt 3 000 euro. Den sista insättningen på 125 euro görs en månad före kreditutnyttjandet. Sparandet ger ingen ränta, men krediträntan för kreditavtalet är endast T = 6 % när marknadsräntan är 9 %.

Varje månad görs en insättning på e = 125,00 euro. Den månatliga återbetalningen är a = 140,91 euro och den effektiva räntan, exklusive sparandet, är 6,17 % eller 6,2 %.

Den effektiva räntan för transaktionen som helhet beräknas med följande ekvation:

$$6\,000 + 3\,000 = \left[125 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{24}}}{(1+X)^{1/12} - 1} [(1+X)^{1/12}]^{25} \right] + \left[140,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right]$$

eller

$$6\,000 + 3\,000 = \left\{ \left[125 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 125 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 125 \frac{1}{(1+X)^{24/12}} \right] [(1+X)^{1/12}]^{25} \right\} + \left[140,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{48/12}} \right]$$

För att lösa ekvationen med en iterativ metod antas att $X_1 = 0,062$ och värdet av det första ledet beräknas till 170,5,

därefter $X_2 = 0,063$ och det första ledet beräknas till 163,3

och så vidare,

därefter $X_{26} = 0,087$ och det första ledet beräknas till 6,0

därefter $X_{27} = 0,088$ och det första ledet beräknas till 0,1

därefter $X_{28} =$ och det första ledet beräknas till -5,7.

Lösningen blir $X = 8,802245\%$ eller $8,8\%$, och det är denna räntesats som ska uppges till konsumenten som den effektiva räntan för kreditavtalet med förhandssparande.

Exempel 2

Kreditbeloppet C på 6 000 euro under $N =$ två år beviljas på grundval av ett förhandssparande (under $M =$ två år) till ett belopp som uppgår till halva kreditbeloppet, dvs. totalt 3 000 euro. Den sista insättningen på 125 euro görs en månad före kreditutnyttjandet. Sparräntan är $S = 3\%$ och krediträntan för kreditavtalet är endast $T = 6\%$ när marknadsräntan är 9% .

Varje månad görs en insättning på $e = 125,00$ euro. Den månatliga återbetalningen är $a = 140,91$ euro och den effektiva räntan, exklusive sparandet, är $6,17\%$ eller $6,2\%$.

Det framtida nuvärdet av M blir M' som beräknas med följande ekvation:

$$M' = 125 \frac{(1+i)^n - 1}{i}$$

där $i = (1+S)^{1/12} - 1$ och $n = 24$ månader

eller

$$M'(t_{-1}) = 125 \frac{(1,03)^{24/12} - 1}{(1,03)^{1/12} - 1} = 3\,086,65$$

och

$$M'(t_0) = 3\,086,65(1,03)^{1/12} = 3\,094,26$$

där $t_0 =$ tidpunkten för kreditutnyttjandet.

Den effektiva räntan för transaktionen som helhet beräknas med följande ekvation:

$$3\,094,26 + 6\,000 = \left[125 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{24}}}{(1+X)^{1/12} - 1} [(1+X)^{1/12}]^{25} \right] + \left[140,91 \frac{1 - \frac{1}{[(1+X)^{1/12}]^{48}}}{(1+X)^{1/12} - 1} \right]$$

eller:

$$3\,094,26 + 6\,000 = \left\{ \left[125 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 125 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 125 \frac{1}{(1+X)^{24/12}} \right] [(1+X)^{1/12}]^{25} \right\} + \left[140,91 \frac{1}{(1+X)^{1/12}} + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{2/12}} + \dots + 140,91 \frac{1}{(1+X)^{48/12}} \right]$$

För att lösa denna ekvation tillämpas en annan iterativ metod, där $X = 7,484710$ eller en effektiv ränta på $7,5\%$.

2. BLANDAT AVTAL MED SAMTIDIGT SPARANDE

2.1 Blandat kreditavtal med frivilligt sparande (uttag på löpande kredit)

Se exempel 20 i bilaga II. Sparandet beaktas inte vid beräkningen av den effektiva räntan.

2.2 Kreditavtal med liv-/blandförsäkring

Dessa är de hypotekskrediter (s.k. "endowment mortgages") som avses i artikel 20 i detta direktiv, för vilka ett sparande ingår i avtalsvillkoren.

Anta följande: Ett sammanlagt kreditbelopp på 6 000 euro återbetalas genom fyra annuiteter med en kreditränta på 9 %, men struktureras som återbetalningar *in fine*. Anta att den part som ska förvalta kapitalet vid slutet av vart och ett av de tre första åren har betalat ett belopp på 1 200,00 euro och att ränta ges med 4 % på detta sparbelopp. Saldot på kontot innan slutbetalningen görs blir 3 895,76 euro. Kapitalförvaltaren måste då skjuta till ytterligare 2 104,24 euro. Avbetalningsplanen omfattar tre annuiteter på 1 740,00 euro och en annuitet på 2 644,24 euro för ett kapital på 6 000 euro.

Formeln blir

$$6\,000 = 1\,740 \frac{1 - \frac{1}{(1+X)^3}}{X} + 2\,644,24 \frac{1}{(1+X)^4}$$

eller

$$6\,000 = 1\,740 \frac{1}{(1+X)^1} + 1\,740 \frac{1}{(1+X)^2} + 1\,740 \frac{1}{(1+X)^3} + 2\,644,24 \frac{1}{(1+X)^4}$$

vilket ger $X = 10,955466$, dvs. en effektiv ränta på 10,96 %.
